

A PÉCSI SZÉKESEGYHÁZ ÉNEKKARÁNAK TÖRTÉNETE ÉS REPERTOÁRJA GLATT IGNÁC KARNAGYI ÉVEI ALATT (1888-1917)

1. Bevezetés

A XIX. századra általánossá vált a hangszerkíséretes zene alkalmazása a liturgiában, különösen a székesegyházakban és más nagyobb templomokban, de egyre több egyházi személy nehezményezte az egyházzene szórakoztató funkciójának erősödését, amely együtt járt azzal is, hogy a szent szövegek alárendelődtek a zenének. A színházi stílus térhódítását kifogásoló és a tiszta forráshoz visszatérni kívánó papok közt első helyen említendő Karl Proske (1794-1861) regensburgi kanonok (1830), aki minden szabadidejét középkori itáliai és német szerzők műveinek gyűjtésére fordította. 1834 és 1838 között három hosszabb itáliai tanulmányutat tett, s az ezek során felkutatott több tízezer kompozíció számára önálló könyvtárat alapított. A regensburgi dóm közelében álló Alte Kapelle karnagyaként már az 1830-as években Palestrina, Lassus és Victoria műveit énekeltette kórusával (miközben a dóm zenéjének megreformálása rendre kudarcot vallott). Kutatómunkájának eredményeit közkinccsé kívánta tenni, ezért az 1850-es évektől kiterjedt kiadói tevékenységet folytatott.²

Időközben a regensburgi szemináriumban gregorián éneket tanító Franz Xaver Witt (1834-1888) lelkesen népszerűsítette az egyre markánsabban körvonalazódó egyházzenei reformeszméket. 1865-ben kiadta *Der Zustand der katholischen Kirchenmusik*³ című röpiratát, 1866-ban megalapította a *Fliegende Blätter für katholische Kirchenmusik*, 1868-ban pedig a *Musica Sacra* című folyóiratokat. Eredményes szervezőmunkája nyomán 1868-ban papok és egyházzeneészek tömeges részvételével alapította meg az Általános Német Cecília Egyesületet, amelynek első elnöke lett. Az egyesület célul tűzte ki a gregorián és a Palestrina-stílusú többszólamú kórusmuzsika ápolását és gyakorlását, a hangszere zene lehetőségek szerinti kiszorítását a liturgiából, énekiskolák alapítását és az egyházzenére vonatkozó püspöki és pápai rendeletek betartását.⁴

¹ Onhausz Miklós (1982) történész, a Magyar Művészeti Akadémia ösztöndíjasa. A tanulmány az MMA 2022-2025. évi Művészeti Ösztöndíjprogramjának támogatásával készült.

² Birkenseer, Karl (hrsg.): *Die Regensburger Domspatzen*. MZ Buchverlag, Regensburg, 2009.; Szabolcsi Bence – Tóth Aladár (szerk.): *Zenei lexikon. A zenetörténet és a zenetudomány enciklopédiája I-II*. Győző Andor, Budapest, 1935. (= SZABOLCSI – TÓTH 1935.) II. 363-364.

³ A katolikus egyházzene állapota

⁴ Harmat Artúr: *Hazai katolikus egyházi zenénk ezer éve*. In: Harmat Artúr – Emlékkönyv születésének 100. évfordulójára. Zeneműkiadó, Budapest, 1985. (a további hivatkozásokban: HARMAT 1985.) 52-53., Libbert, Jürgen: *Vom Privatunterricht zur Musikhochschule. Die Kirchenmusikschule Regensburg von ihren Anfängen bis zu ihrer Errichtung als Hochschule für katholische Kirchenmusik und Musikpädagogik im Jahr 2001*. In: *Beiträge zur Geschichte des Bistums Regensburg*. Band 44. 2010. 296., *Katolikus Egyházi Zeneközlöny*, 1914. január (XXI. 1.) 3-5. (Tornyay Ferenc: Witt Ferenc emlékezete)

A lendületesen bontakozó reformmozgalomra a magyar egyházzeneészek is hamar felfigyeltek. Alig négy évvel a németországi Cecília-egyesület létrejötte után, 1871-ben Szatmáron alapított helyi szervezetet Witt barátja, Nitsch József székesegyházi karnagy. Nitsch a kezdeti nehézségek után pártfogókra is lelt, így át tudta alakítani a szatmári székesegyház zenei életét.⁵ Liszt Ferenc is érdeklődéssel fordult Witt munkássága felé, és az 1875-ben megalapított budapesti Zeneakadémiára tervezett egyházzene tanszék élére hívta a német zeneszerzőt, aki azonban egészségi állapotára hivatkozva ezt nem fogadta el.⁶ Arra, hogy a németországi Cecília-egyesület működése hazánkban is viszonylag széles körben ismert volt, jó példa Zsasskovszky Endre 1876-ban kiadott motettagyűjteménye. Ennek tartalma ugyan „*a latin egyházi énekkarok gyöngyei a XVI-ik századtól a legújabb korig*”, de főcíme a „*Palestrina*”, s valóban számos reneszánsz művet közöl (Soriano, Palestrina, Gallus és Anerio tollából), előszava pedig megemlékezik a németországi mozgalomról. Zsasskovszky leírja, hogy „*a klasszikus egyházi karok műbecse s izlés-nemesítő tulajdonáról [...] saját tapasztalása által győződött meg Németország több helyén, különösen Regensburgban és a kölni dómban [...]*”.

Az 1880-as években egy magyar főpap, a Pécsi Székesegyházat restaurálás címén teljesen újjáépítő Dulánszky Nándor (1829-1896, pécsi püspök 1877-1896) kezdett érdeklődést mutatni az egyházzenei reformok iránt, valószínűleg elsősorban Walter Antal kanonok hatására. A Székesegyház idős karnagya, Hölzl Szeráf Ferenc (1808-1884) betegsége miatt 1882 júliusától képtelen volt ellátni a karvezetéssel járó feladatokat. Megbízása alapján a kar tenoristája, Wachauer Károly helyettesítette. Wachauer 1884. január 30-án fordult a Káptalanhoz, s kérte helyettes karnagyi kinevezését.⁷ A Káptalan támogatólag terjesztette fel a kérelmet a püspökhöz, aki beleegyezését adta a kinevezéshez, azonban válaszában leszögezte: „... *értésére kívánom azonban adni Wachauer Károlynak, hogy ebbéli ideiglenes alkalmaztatásából magának tőkét ne csináljon, illetőleg arra ne számítson, hogy ez, ha elérkezendett az idő, midőn a komolyabb irányu egyházi zene visszahelyezéséről és az énekkar újjászervezéséről leendő szó, neki előnyül fogna beszámíttatni a karigazgatói állomás végleges betöltésénél*”.⁸ Ez nemcsak azt jelenti, hogy Dulánszky már 1884-ben világos elképzelésekkel rendelkezett a székesegyházi zene megreformálásáról, de azt is, hogy ezen elképzelése a kórus számára sem volt titok.

1885-ben Dulánszky püspök levelet intézett a Pécsi Székeskáptalanhoz az egyházi zene érdekében. A püspök idézi, vagy hivatkozva több pápa – köztük XV. Benedek és XIII. Leó – megnyilatkozásait, s lándzsát tör az egyházas, „régí” zene mellett, különös tekintettel a „Gergely-féle karének”-re. Elismeri, hogy az egyházi zene elfajulása nem új keletű dolog, de örömmel konstatálja, hogy kortársai közül sokan szegődtek az egyházzenei reform

⁵ Katholikus Egyházi Zeneközlöny, 1897. február (IV. 3.) 18.; Bagossy Bertalan et al.: Az erdélyi katolicizmus multja és jelene. Erzsébet Könyvnyomda, Dicsőszentmárton, 1925. 471.; HARMAT 1985. 53.

⁶ HARMAT 1985. 52-53.; Katolikus Egyházi Zeneközlöny, 1914. január (XXI. 1.) 4.

⁷ PEL II.1.c.1.1884/12. (PEL II.1.c. = Pécsi Egyházmegyei Levéltár, Székeskáptalani Levéltár, Káptalani gyűlések anyaga)

⁸ PEL I.1.a.1.1984/304. (PEL I.1.a.1. = Pécsi Egyházmegyei Levéltár, Püspöki Levéltár, Egyház-kormányzati iratanyag) (PEL II.1.c.1.1884/16.)

szolgálatába. Tájékoztatja a Káptalant az ajánlott liturgikus könyvek beszerzéséről, és kéri ezek azonnali használatba vételét.⁹ További intézkedéseket is tesz az ének előadásával kapcsolatban, hivatkozva a reformer egyházzene elméleti és gyakorlati munkáira. Mindezek várható fogadtatásáról így ír: „*Karénekeseink [...] oly feladattal állanak szemközt, melylyel megküzdeni nem épen nehézség, de sok önmegtagadással fog járni, annál is inkább, mert kiváltkép elején, hiányozni fog az odaadó lelkesedés. De türelem, kitartás és némi serkentés a ft. káptalan részéről meg fogja teremni e műág megértését, és ez meg fogja hozni a szeretetet és lelkesedést.*” Zárásként előírásai hosszú távú célját is megjelöli: „*Az egyedüli és valódi liturgikus zene ekként helyébe, melyből erőszakkal kiszorított legalább részben visszahelyeztetik, és alapos reményem van, hogy az lassanként megértetni, megszerettetni és ápoltatni fog; a hangszeres zene ezzel elveszti praedominans szerepét; előkészület ez a helyes zenereform utolsó és legjelentékenyebb lépéséhez, a hangszeres zene teljes vagy legalább nagy részbeni eltávolításához, és a vocalis zene visszaállításához, [...].*”¹⁰

Az átépítés alatt álló Pécsi Székesegyház (Zelesny Károly felvétele)
(PTE Egyetemi Könyvtár)

⁹ Két kötet Graduale és három kötet Antiphonale érkezett ekkor a Székesegyházhoz, továbbá a gregorián ének orgonakíséretének könyve (Organum comitans Graduale et ad Ordinarium Missae).

¹⁰ Közli: Religio, 1885. II. félév 4. (július 11.) 25-28.

Dulánszky Nándor 1887-ben Walter Antal kanonokkal Karlsbadba utazott, majd ellátogatott Regensburgba is. Fentiek fényében a regensburgi kitérő messze nem volt véletlen. Bár a dóm fiúénekesei épp nyári szünetüket töltötték, a hamarjában összehívott néhány énekes *Andrea Gabrieli Missa Brevis*-ét szólaltatta meg¹¹ az adott napra eső gregorián proprium-tételekkel. A hallottak nagy hatást gyakoroltak Dulánszkyra, aki felkereste Franz Xaver Haberlt, az 1874 óta fennálló egyházzenei iskola igazgatóját, hogy a regensburgi egyházzenei gyakorlat Pécsre történő adaptálásának lehetőségeiről tárgyaljanak. E látogatás és megbeszélés eredményeképpen került a Pécsi Egyházmegye fiatal papja, Glatt Ignác (1855-1918) az 1887 decemberében induló egyházzenei kurzus hallgatói közé,¹² s ez adta a végső impulzust a püspök számára a Székesegyházi Énekiskola megalapításához.

2. A korszak rövid története

Glatt 1888 nyarán hazatért Pécsre és augusztus végén közzétette felhívását a helyi sajtóban. Az újsághirdetések mellett önálló, nyomtatott hirdetőlapon is bemutatta az intézetet és a felvétel szabályait.¹³ A hirdetés a pécsi és pécs megyei, 9-10 éves, jól tanuló, egészséges, római katolikus, Pécssett iskolába járó, zenei hajlammal bíró fiúk szüleit szólította meg. Már ebben a dokumentumban megjelennek azok a kategóriák, amelyekkel az intézet egész története során találkozunk: bejárók és bentlakók, egész díjasok (200 Ft), féldíjasok és ingyenesek.

Az induláskor az optimális feltételek nem voltak adottak, erről Glatt Haberlnak írt levelében panaszkodik: „amikor a püspököm megérkezett, tanácskoztunk a jövőbeni ügyekről. De számomra nagyon kellemetlen volt, hogy az énekiskola román stílusban nagyszerűen el van gondolva, a tervrajzok még el sem készültek, s ezek elkészülte még hónapokat vehet igénybe.”¹⁴ Hosszas keresgélés után találtak csak megfelelő bérleményt,¹⁵ amely azonban a tervezett 24 helyett csak 14-16 fiú befogadására volt alkalmas. Ez az épület csak novembertől állt rendelkezésre, de Glatt az énekoktatást október 1-jén megkezdte a Püspöki Palota „deszkás folyosóján lévő utolsó szobában”.¹⁶ Bár az Énekiskolára elsősorban mint internátusra tekintünk, az eredeti elképzelésekben markánsan megjelenik a bejáró fiúk csoportja is. Azonban a bejárók alkalmazása az évi 50 Ft/fő juttatás ellenére nem hozta meg

¹¹ Lajos Gyula: A pécsi székesegyházi énekiskola története. Kézirat. Pécs, 1938. (a további hivatkozásokban: LAJOS 1938.) 2.

¹² PEL I.1.a.1.1887/2410.; Fleckenstein, Franz (hrsg.): Gloria Deo – Pax Hominibus. Festschrift zum 100-jährigen Bestehen der Kirchenmusikschule Regensburg affiliert der päpstlichen Hochschule für Kirchenmusik Rom. Regensburg, 1974. (a továbbiakban FLECKENSTEIN 1974.) 392.

¹³ A pécsi székesegyház énekiskolája. A pécsi székesegyházi énekiskolába való fölvétel szabályai. Mindkettő: Lyceum-nyomda (Feiler Mihály), Pécs. PEL I.1.a.1.1899/3818-hoz csatolva maradtak fenn, ill. közli LAJOS 1938. 5-9.

¹⁴ Glatt Ignác Franz Xav. Haberlnak írt levele, 1888. szeptember 13. Bischöfliches Zentralarchiv Regensburg. Musikhandschriften

¹⁵ Hunyadi u. 24., ma Mátyás király utca.

¹⁶ LAJOS 1938. 7.

a várt eredményt, és bebizonyosodott, hogy a liturgikus szolgálatban teljes biztonsággal csak az internátusban lakó fiúkra építhetnek.¹⁷

Az Énekiskola épülete (Zsabokorszky Jenő felvétele, 1930-as évek)

Az Énekiskola enyhe délnyugati lejtésű területen épült a Székesegyház átépítésében is jelentős feladatokhoz jutó Kirstein Ágoston¹⁸ tervei alapján. A kivitelező egy neves pécsi építőmester, Schlauch Imre¹⁹ volt. Kirstein terveit 1889. február 14-én vizsgálta meg az ún. kisebb bizottság, majd 1889. március 8-án kötöttek szerződést Schlauch-hal. A kivitelező a kitűzött szeptemberi határidőn túllépve végül csak októberre tudta befejezni a munkát. November 4-én történt meg az épület átadása, a helyszíni szemlén maga Dulánszky püspök is részt vett. A tervezett, és szerződésbe foglalt 30000 Ft építési költség kisebb szükséges változtatások miatt 32333 forintra és 98 krajcárra duzzadt.²⁰ A ma is álló épületre a következő felirat került latinul: In palaestram musicae sacrae aedes has Ferdinandus

¹⁷ LAJOS 1938. 43. (Abban téved, hogy 1916 előtti adat nincs a bejáró fiúkról.)

¹⁸ Kirschstein Ágoston (1856-1939) építész, Bécsben Friedrich von Schmidt tanítványa. A Székesegyház átépítésének művezetőjeként került Pécsre. Számos, a városképet máig meghatározó épületet tervezett. Később a diakovári és a brünni székesegyházak építkezéseinél is közreműködött. ROMVÁRY 2010. I. 396. (Pilkhoffer Mónika: Kirschstein Ágoston)

¹⁹ Schlauch Imre (1840-1904) építőmester. A századfordulós Pécs legjelentősebb építési vállalkozója. Feltételezhető, hogy Friedrich von Schmidtnak köszönhetően költözött Pécsre 1884-ben. Kirschsteinhez hasonlóan nagy hatással volt a városképre, tervei alapján épültek a Nádor, a Vadember és a Hungária szállodák, a róla elnevezett villatelep, vagy a Katolikus Legényegylet épülete. Főképp neoreneszánsz stílusban alkotott. ROMVÁRY 2010. II. 193-194. (Pilkhoffer Mónika: Schlauch Imre)

²⁰ LAJOS 1938. 16.

Dulánszky episcopus a fundamento erexit et scholam restauratae Ecclesiae Cathedralis genuino cantui ecclesiastico resuscitavit anno a Christo nato MDCCCLXXXIX.²¹

1884-ben az énekkar egy szoprán és egy alt hangú énekesnőből, 3 tenoristából (akik közül az egyik megbízott karigazgató volt) és két basszistából állt. Zenészként egy orgonistát, négy hegedűst, egy gordonkást és egy nagybőgőst alkalmazott a Székesegyház. Az Énekiskola működésének első éveiben fiúénekesek természetesen nem tudták átvenni a rendszeres szolgálatot, csak esetenként énekeltek az átépítés alatt álló Székesegyházat helyettesítő Lyceum-templomban.²² A régi kórus és zenekar állásban maradt, és a megszokott repertoárjukat énekelték Hoffer Károly vezetésével.²³

1889 júniusában Galimberti pápai nuncius látogatott Pécsre. Glatt leírja, hogy erőt és lelkesedést öntött belé Galimberti dicsérete.²⁴ Szüksége is volt a bátorításra. Hoffer Károly karénekes, a város legendás tenoristája (maga is zenetanár) az új kórusba való átlépéskor kijelentette, hogy „*nagyon sajnálja Glattot a hiába való vesződéséért, mert gyereket meg lehet tanítani hegedülni, zongorázni vagy fuvolázni, de arra, hogy lapról énekeljen, képtelenség megtanítani.*”²⁵ A tágabb környezet sem volt feltétlenül támogató, a zenei reform megítélésében az egyházi körök sem voltak egységesek. A régi, teátrális stílushoz szokott kanonokok lekicsinyelték, a köznyelv glattizmusnak gúnyolta a székesegyházba bevezetett zenei stílust.²⁶ A nagy múltú templomi zenekarát sirató helyi közvélemény értetlenül és türelmetlenül fogadta a fiúkórus első próbálkozásait:²⁷ „*A székesegyházi gyermekkar Mitterer egy gregoriáni miséjét énekelte, nem nagy épülésére az ájtatoskodóknak. A pécsi közönségnek, melynek hallóérzékét, izlését elkényeztette az eddigi kitünő székesegyházi zene és ének, sehogy sem akar tetszeni e primitív gyermekrikácsolás, mely az ájtatosságot nemcsak hogy nem emeli, hanem még ellenszenvet, kellemetlen érzést kelt a hallgatóban. Bármilyen kitünő s ügybuzgó szakértő legyen az énekkar vezetője, az éneknek ez az erőszakolt iránya téves, fejletlen, s nem tartjuk indokoltnak, hogy az ének- és zeneművészet mai fejlettsége mellett a hallgatók füleit a lomtárból előszedett százados kezdetlegességekkel kinozzuk.*”

²¹ Ezt az épületet a Szent Zene gyakorlására Dulánszky Nándor püspök alapjaiból emelte, és az újjáépített székesegyház iskoláját az öröklött egyházi éneklés számára újra életre hívta Krisztus születése után 1889-ben.

²² 1889. április 14. Virágvasárnap – LAJOS 1938. 14.; 1889. december 01. Advent I. vasárnapja – Pécsi Hírlap, 1889. december 05. (III. 97.) 2-3.; 1891. április 05. Húsvét – Pécsi Figyelő, 1891. március 28. (XIX. 25.) 2.; 1891. május 17. Pünkösd – Pécsi Figyelő, 1891. május 20. (XIX. 40.) 2-3.

²³ Pécsi Hírlap, 1889. április 11. (III. 29.) 3.; Pécsi Figyelő, 1890. augusztus 20. (XVIII. 54/67.) 2-3.; 1890. november 22. (XVIII. 81/94) 3.

²⁴ A kórus a nunciust Haller: *Ecce sacerdos magnus*-ával fogadta, majd Witt: *Oremus pro Pontifice nostro Leone*, c. művét énekelték el. A székesegyház megtekintésekor az alábbi művek hangzottak el: Pitoni: *Laudate Dominum*, Pitoni: *Cantate Domino*, Lassus: *Improperium expectavit*. LAJOS 1938. 13.

²⁵ LAJOS 1938. 14.

²⁶ Katolikus Egyházi Zeneközlöny, 1912. március (XIX. 3.) 37-38.

²⁷ Pécsi Figyelő, 1891. május 20. (XIX. 40.) 2-3.

1891-ben nagy megtiszteltetés érte a fiatal karnagyot: őszentsége XIII. Leó pápa kinevezte tiszteletbeli káplánjává.²⁸ Már címzetes pápai káplánként állt kórusa élén június 22-én, amikor felszentelték Dulánszky püspök életének főművét, az újjávarázsolt Pécsi Székesegyházat. A szertartáson a püspöki karon, az ország nagyjain, a megye és a város előkelőségein túl jelen volt Ferenc József magyar király is, aki másnap látogatásával tisztelte meg az intézetet.²⁹ Elhangzott többek között *Haller Ecce sacerdos-a*, a király fogadására *Schütty Domine salvum fac regem* c. nyolcszólamú műve, egy Haller-mise, a *Tu es Petrus Witt* feldolgozásában, és a *Te Deum Hallertől*.³⁰ A zenei szolgálat megítélése ezúttal sem volt egyöntetű a sajtóban.³¹ A Székesegyház felszentelése után Glatt de facto is átvette a karnagi feladatokat,³² és az átalakított énekkar látta el a dóm liturgikus zenei szolgálatát minden vasár- és ünnepnapon.

Glatt Ignác az énekiskolásokkal (PEL VI.2.)

A püspök utasítására a hangszereket leltárba vették és elárverezték. Az új zenei irányba nem illő kottákat megőrizték, ezek többsége ma is fellelhető.³³ A Káptalan az énekesnőket

²⁸ Capellanus Suae Sanctae ad honorem extra urbem

²⁹ Pécsi Figyelő, 1891. június 24. (XIX. 50.) 5.

³⁰ LAJOS 1938. 18.

³¹ Pécsi Figyelő, 1891. június 24. (XIX. 50.) 5.; Pécs, 1891. június 27. (X. 34.) 3.; Pécsi Figyelő, 1891. július 04. (XIX. 53.) 3-4.

³² Karnagi kinevezését énekiskolai igazgatói megbízásával egyszerre kapta meg 1888-ban. PEL I.1.a.1.1888/2368.

³³ PEL II.5.c.1. (= Pécsi Egyházmegyei Levéltár, Székeskáptalani Levéltár, Kottatár)

elbocsátotta, méltányos kegydíj megállapítása mellett. A férfikar fizetését – a korábbi évtizedekben tapasztalható visszasságokból okulva – egységesítették, de egyúttal bevezették az ötödéves korpótlékot, amely igazságos differenciálást hozott a hosszú ideje szolgálatban állók javára. A fajárandóság, mint természetbeni juttatás változatlan maradt.³⁴ Az új kórus összetétele: 24 fiúénekes a magas szólamokban, 4 tenor, 4 basszus és 2 orgonista;³⁵ ez a szerkezet évtizedekig változatlan maradt. A férfikar tagjai 1891-ben:

		Életkor	Belépés éve	Régi fizetés	Új fizetés
Jaksch Ede ³⁶	orgonista	28 éves	1887	800 Ft	800 Ft
ifj. Simacsek Alajos ³⁷	orgonista	28 éves	1889	500 Ft	600 Ft
Hoffer Károly ³⁸	tenor	48 éves	1864	550 Ft	800 Ft
Niedermayer János ³⁹	tenor	19 éves	1891	550 Ft	600 Ft
Oswald Ferenc ⁴⁰	tenor	34 éves	1884	450 Ft	600 Ft
Fektér Ferenc ⁴¹	tenor	58 éves	1888	550 Ft	600 Ft
Rieszner Károly ⁴²	basszus	29 éves	1890	550 Ft	600 Ft
Mihacsek Vilmos ⁴³	basszus	ismeretlen	1888	550 Ft	600 Ft
Müller Antal ⁴⁴	basszus	34 éves	1881	550 Ft	650 Ft
Zoller Nándor ⁴⁵	basszus	53 éves	1878	450 Ft	600 Ft

³⁴ PEL I.1.a.1.1891/2351. (PEL II.1.c.1.1891/90.; PEL IV.7.1.1.1891/4.) (PEL IV.7. = Pécsi Egyházmegyei Levéltár, a Székesegyházi Énekiskola iratai)

³⁵ Alkalmanként kiegészülve bejáró énekes fiúkkal, ill. kispapokkal, karkáplánokkal.

³⁶ Jaksch Ede sz. 1863, Bregenz (Voralberg, Ausztria). Orgonaművész, a regensburgi egyházzenei főiskolán egyházkarnagy oklevelet szerzett 1886-ban. 1890-ben kis híján a bécsi Fogadalmi templomba szerződött, Dulánszky kiemelt fizetéssel tudta Pécsen tartani.

³⁷ Ifj. Simacsek Alajos sz. 1863, Buda. Orgonista, karnagy, kántor. 1877-től a Pécsi Dalárda tagja, 1884-től a Pécsi Dalkoszorú karmestere, 1887-től a Belvárosi-templom kántora. Apja cseh születésű hegedűművész, 1867-től 1888-ig a Székesegyház karzenésze.

³⁸ Hoffer Károly sz. 1843, Bonyhád. 1862-től a Pécsi Dalárda tagja, 1868-tól II. karmestere. Széles körben ismert és népszerű énekes, 1879-ben visszautasította a Bécsi Opera szerződését. Számos népdal-feldolgozásnak nevezett népies műdal-feldolgozást írt, emellett egyéb zeneművei is megjelentek.

³⁹ Niedermayer János sz. 1872, Gunskirchen (Ausztria). A lambach-i bencéseknel tanult, s három évig az ottani templom tenorénekes volt. Gordonkaművész (és később zenetanár).

⁴⁰ Oswald Ferenc sz. 1857, Königsberg. Hegedűművész, a lipcsei konzervatóriumban végzett 1878-ban. 1881-től a Pécsi Dalárda tagja.

⁴¹ Fektér Ferenc sz. 1833, Apatin. Papnövendék Pécsen, majd kilépve nemzetközi hírnévű operaénekes, számos jelentős társulat (Budapest, Kolozsvár, Prága, Bécs, Brüsszel, Bazel, Düsseldorf) tagja.

⁴² Rieszner Károly sz. ismeretlen, PEL II.1.c.1.1890/106 szerint 28 éves. Tolnai kántorsegéd.

⁴³ Mihacsek Vilmos sz. ismeretlen. Salzburgból érkezett Pécsre.

⁴⁴ Müller Antal sz. ismeretlen. Salzburgból érkezett Pécsre, énekesi állása mellett zongorahangolóként dolgozott.

⁴⁵ Zoller Nándor sz. 1838, Bécs. Csellista, de játszott nagybőgőn, hegedűn, trombitán és kürtön is. Mélybasszus hangú énekes. 1888-tól a Pécsi Városi Zeneiskola gondnoktanára.

Az időnként bekövetkező személyi változások természetesesek, de a korszakhatár utáni első két személycsere körülményei különösen kellemetlenek voltak. Hamar kiderült, hogy Rieszner basszista rossz választásnak bizonyult: a fiatalember rendetlen életet élt, számos alkalommal elmulasztotta a munkavégzést, s egyre szaporodó adósságait váltóhamisítással próbálta orvosolni; utóbbit követően elbocsátották állásából. A helyére Derlik Fülöpöt vették fel,⁴⁶ aki a következő évben a székesegyházi kántori állást is elnyerte.⁴⁷ 1894 januárjában Rieszner után Mihacsek is váltóhamisítási ügybe keveredett; őt váltót hamisított, összesen 650 Ft értékben, amiért a hatóságok őrizetbe vették. Glatt kérte a Káptalant, hogy a lejtőre jutott énekest állásától határozatilag fossa meg, s engedélyezze új pályázat kiírását.⁴⁸ A négy pályázó közül csak kettő bizonyult alkalmasnak, végül a Káptalan döntése értelmében Táky Gyula nyerte el az állást.⁴⁹

Érzékeny veszteség volt a Székesegyház számára Jaksch Ede távozása. Az orgonaművész, aki pécsi működésének évei alatt Bécsben is sikereket aratott,⁵⁰ 1896-ban elfogadta a Bukarester Deutsche Liedertafel meghívását.⁵¹ Glatt levélben kérte Haberl professzort, hogy ha tud, küldjön megfelelő jelöltet a meghirdetett próbajátékokra.⁵² Haberl ajánlására Richard Hoff érkezett Pécsre.⁵³ Hoff „nyugodt, korrekt orgonajátéka” meggyőzte a jelenlévőket, köztük Glattot és Walter kanonokot is, így megkapta az állást.⁵⁴

1897-ben Budapesten, az első országos zeneértekezleten megalakult az Országos Magyar Cecília Egyesület (OMCE). A kongresszus második napján Glatt bemutatta az általa egy évtizede sikerrel alkalmazott énekoktatási módszert, amelynek segítségével a kezdő énekes fiúkat az első tanév végére be tudta építeni a székesegyházi énekkarba. A másfél óráig tartó, „meleg érdeklődéssel kísért” szabad előadást „az értekezlet elismerő tapsokkal jutalmazá s

⁴⁶ PEL I.1.a.1.1892/2880. (PEL II.1.c.1.1892/113, 114, 119.) Derlik Fülöp sz. 1848 k., Budapest. Három és fél évig volt teológus Vácott, a szemináriumban a Cantus Praefecturával volt megbízva. Kántortanító atyja halála után – polgári állása mellett, amíg Budapesten tartózkodott – a budai Szent Erzsébet zárda-templomban végezte a karnagy és kántori teendőket. 7 éves katonai szolgálata alatt honvéd hadnagyi rangot viselt. Pécsre érkezése előtt vasúti hivatalnok Pozsonyban. PEL II.1.c.1.1893/56.

⁴⁷ PEL I.1.a.1.1893/1382. (PEL II.1.c.1.1893/56, 60.)

⁴⁸ PEL II.1.c.1.1894/7. (PEL IV.7.1.1.1894/1, 2.)

⁴⁹ PEL I.1.a.1.1894/865. (PEL II.1.c.1.1894/36, 56.; PEL IV.7.1.1.1894/3, 4.)

⁵⁰ 1894 októberében a Palestrina- és Lassus-émlékév ünnepi hangversenyén orgonált s kapott kitüntetést. Pécsi Figyelő, 1894. október 27. (XXII. 128.) 3. További három alkalommal szerepelt Bécsben nagy sikerrel. Pécsi Figyelő, 1896. október 11. (XXIV. 232.) 4.

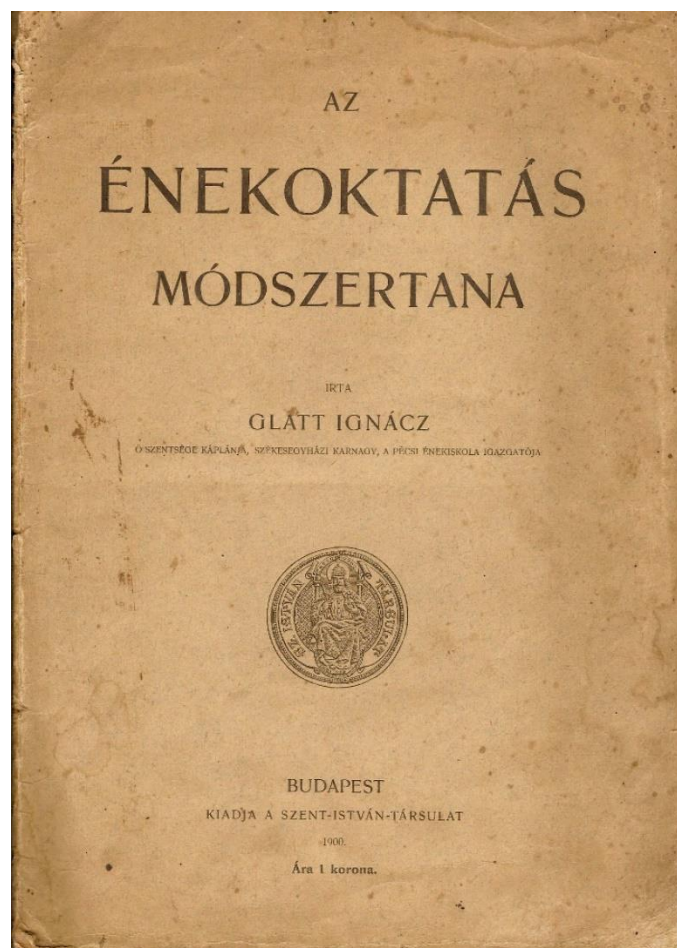
⁵¹ A dalegyletnél végzett karnagyi munka mellett a bukaresti evangélikus templomban is orgonált, s a helyi világi zeneéletben is aktívan részt vett, pl. 1900. március 31-én ő orgonált *George Enescu* (1881-1955) *Esz-dúr Andeante religioso* c. művének ősbemutatóján. <http://www.edition-musik-suedost.de/html/enescu.html> (2025. július 12.)

⁵² Glatt Ignác Franz Xav. Haberlnek írt levele, 1896. november 7. Bischöfliches Zentralarchiv Regensburg. Musikhandschriften

⁵³ Hoff Richard sz. 1873, Mönchengladbach-Neersbroich. 1891-ben végzett Regensburgban, majd Mönchengladbach-Lürrip orgonistája.

⁵⁴ PEL IV.7.1.1.1896/2. A döntés után Haberlnek írt köszönő levélben Glatt beszámolt a pályázat körülményeiről. Glatt Ignác Franz Xav. Haberlnek írt levele, dátum nélkül (a gyűjteményben 1887/1910 jelzéssel ellátva) Bischöfliches Zentralarchiv Regensburg. Musikhandschriften.

egyben fölkérte nevezett előadó urat, tegye közkinccsé egyéni gazdag tapasztalatait s írja meg a zenetanítás módszertanát. In thesi vállalkozott is a nagy érdemű direktor ur a valóban hézagpótló füzet megírására.”⁵⁵ A Glatt-módszer először folytatásokban jelent meg a *Katholikus Egyházi Zeneközlönyben*,⁵⁶ majd 1900-ban és 1915-ben önálló kiadvány formájában is napvilágot látott.⁵⁷

Glatt Ignác: Az énekoktatás módszertana
Szent István Társulat, Budapest, 1900. (címlap)

Szemléltető ábra a hangérzék vizsgálatához
(hangsorok kis és nagy hangtávolságainak jelzése)

1899 márciusában Táky Gyula basszista udvarias, rövid – indoklást nem tartalmazó – levélben bejelentette lemondását.⁵⁸ A Káptalan három pályázó közül a karnaggal egyetértésben Girardi József 43 éves pécsi fogtechnikust választotta a megüresedett állásra.⁵⁹ A választással az énekesek láthatóan elégedetlenek voltak, nehezményezték, hogy

⁵⁵ Magyarország egyházzenei első tanácskozmányának munkálatai. Katolikus Egyházi Zeneközlöny, Bp., 1897. 154.

⁵⁶ Az első rész: Katolikus Egyházi Zeneközlöny, 1898. október (V. 10.) 77-78., az utolsó: 1900. május (VII. 5.) 35-36.

⁵⁷ Glatt Ignác: Az énekoktatás módszere. Szent István Társulat, Budapest, 1900.; Glatt Ignác: Az énekoktatás módszeres vezérfonala. Eger, 1915.

⁵⁸ PEL II.1.c.1.1899/67. (PEL IV.7.1.1.1899/2, 3.)

⁵⁹ PEL II.1.c.1.1899/78. (PEL IV.7.1.1.1899/4.)

a Káptalan nem tudta Pécsett tartani Tákyt, s ennek okaként az alacsony karénekesi fizetéseket jelölték meg.⁶⁰ Az átlagos lakbérnek megfelelő lakbérátalányt célzó kérelmüket a Káptalan indokoltnak találta, s a döntést a püspök is jóváhagyta.⁶¹

1899 szeptemberében az Országos Magyar Cecília Egyesület Pécsett tartotta harmadik nagygyűlését. A kétnapos rendezvényre 117 egyleti tag érkezett. A helyszín fő vonzereje természetesen az Énekiskola és a székesegyházi énekkar volt.⁶² A szertartások zenei szolgáltatásával és a koncertszerű bemutató előadással Glatt Ignác és a dómkórus osztatlan sikert aratott.⁶³ Még a reformmozgalommal szembenálló *Pécsi Napló*ban is pozitív kritika jelent meg az eseményről.⁶⁴ Walter Antal kanonok jelentésben számolt be az eseményről az új püspöknek, Hetey Sámuelnek. Ebben többek között ezt írta:⁶⁵ „*Legyen szabad szerényen*

⁶⁰ PEL II.1.c.1.1899/85. A karénekesek 1899. április 11-én kelt levelükkel „*a f. hó 6-án megtartott próbaéneklés előzményeinek, valamint lefolyásának morális hatása alatt*” fordultak a Káptalanhoz, és évi 200 Ft lakbérátalányt kértek. E dokumentum betekintést enged az énekesek életviszonyaiba, megmutatja, hogyan vélekedtek a székesegyházi énekkarról, és megmagyaráz több korábbi személyi változást. A beadványból kiderül, hogy az évi 600 forintos alapfizetésből 180-200 forintot emésztett fel egy tisztességes lakás lakbére, 30-35 Ft volt az éves helyi adó, a fennmaradó összeg pedig alig volt elegendő a megnövekedett árú élelmiszerek és ruhák beszerzésére. A kilenc folyamodó elismeri, hogy mindannyiuknak van mellékkeresete, azonban a zenetanítók számának növekedése, és a tehetősebb polgároknál is egyre inkább tapasztalható kényszerű takarékoság miatt az ebből szerzett bevétel egyre csökken. Úgy érzik, hogy az 1891-ben rendezett fizetések nem igazodtak az aktuális körülményekhez, s ez eredményezte a képzett és tehetséges fiatalabb kartársak távozását, az üres állások többszöri eredménytelen meghirdetését, és azt, hogy legutóbb már kizárólag egyházzenei képzettséggel nem rendelkező helyi erők jelentkeztek. Sajnálatosnak tartják, hogy míg korábban a székesegyházi karénekesi státusz biztos főállást jelentett, amely némi mellékkereset hozzáadásával tisztességes megélhetést biztosított, ekkorra olyan mellékkeresetté vált, „*mely bárkire – akár csak hanggal megáldott iparos is legyen – ráfér, ha az üzletéből a templomszolgálat ilyen-amolyan elvégzésére magának elegendő időt szakíthat. Ezen visszaesésnek erkölcsileg lesújtó hatását fájlaljuk leginkább a karnak régi tagjai.*” Tájékoztatásul, s érveik alátámasztásaképp közlik néhány korábbi kollégájuk sorsát: Dória Károly újpesti kántor 2000 forintot keres és szabad lakást élvez, Erst Adolf Belováron 1000 forintot és szabad lakást kap, Jaksch Ede Bukarestben itteni „kiváltságos” fizetésének háromszorosát (2400 forintot) kapja, az Esztergomba távozó Taky Gyula szintén az itteninél magasabb javadalmazásban és lakbérátalányban részesül. Leírják azt is, hogy Niedermayer János Breszlauból kapott kedvező ajánlatot az ottani káptalantól, négyszobás szabad lakással, de Pécsett maradt, bízva a kedvező változásokban.

⁶¹ PEL I.1.a.1.1899/1692. (PEL II.1.c.1.1899/91.)

⁶² Katholikus Egyházi Zeneközlöny, 1899. szeptember (VI. 9.) 65-68.

⁶³ Az első napon – a közgyűlés előtt – a székesegyházban tartott nagymisén a dómkórus *Palestrina Missa* „*Papae Marcelli*”-jét énekelte, offertoriumra *Quadflieg In omnem terram* c. motettáját adta elő, emellett megszólaltatott több gregorián éneket (*Veni creator*, ill. *Missa vot. de SS. Apostolis: Introitus, Graduale, Communio*), a délutáni zsolozsmán a szokott rendben énekeltek. Szeptember 27-én a Dulánszky püspökért celebrált gyázmisén *Schildknecht Requiem*-je hangzott el, 27-én délután egyházzenei hangversenyt tartottak a székesegyházban a következő műsorral: *Witt: Oremus pro Pontifice* 4 v., *Victimae paschali* (gregorián sequentia orgonakísérettel), *Lassus: Confitebor tibi* 4 v., *Palestrina: Deus tu convertens* 5 v., *Mitterer: In monte Oliveti* 4 v., *Mettenleiter: Vexilla regis* 6 v., *Haller: Ave Maria* 4 v., *Schütky: Domine salvum fac regem* 8 v.

⁶⁴ Pécsi Napló, 1899. szeptember 28. (VIII. 221.) 2-3. A cikkíró főképp Mettenleiter, Haller és Schütky modernebb hangzású műveit dicsérte.

⁶⁵ PEL I.1.a.1.1899/3624.

megemlítenem, hogy egyházi zenénknek úgy nyilvános, mint privát magasztalása végre elhallgattatta sokaknak semmivel sem igazolható ócsárlását, kik eddig magánizlésüket elejébe tették az Egyház akaratának és óhajának, és mereven visszautasítottak minden felvilágosítást. Hála Istennek!”

A kongresszus sikere azonban nem a megnyugvást hozta Glattnak, hanem pályafutása legnehezebb éveinek nyitánya volt. Az esemény *Pécsi Közlöny*ben megjelent, nem túl tapintatos értékelése miatt adáz tollharc bontakozott ki a két nagy helyi újság cikkírói között. A *Pécsi Napló* nagyhatású cikke nyomán valóságos társadalmi mozgalom alakult a hangszerkíséretes egyházzene művelése érdekében. Nagy hírveréssel kísért „zenésmiséket” tartottak a Lyceum-templomban,⁶⁶ s többek közt az itt megjelent tömegre hivatkozva elérték Hettyey püspöknél, hogy évi hat alkalomra engedje vissza a Székesegyházba az onnan kiszorított hangszeres zenét. A zenésmisék szolgálatának szakmai előkészítése és lebonyolítása érdekében a mozgalom támogatói 1900-ban létrehozták a Pécsi Egyházi Zene-egyesületet.⁶⁷ Ugyan a szigorúan szabályozott évi hat alkalom a Székesegyház zenei életének fő irányát nem változtatta meg, Glatt Ignác és Walter Antal a Dulánszky-féle ideál elárulásaként tekintett a püspöki döntésre. Lajos Gyula leírása szerint Glatt keserűségében le akarta tenni a karmesteri pálcát, és a szabadszentkirályi plébániát kérte.⁶⁸ E szándékára (a plébánia téves megjelölésével) a családi feljegyzések is utalnak, azzal, hogy „*Hettyei nem engedte ki*”.⁶⁹

Glatt ezidőtájt nemcsak a pécsi dómkórus karnagyaként volt tevékeny harcosa a magyar egyházzenei reformmunkának. 1901 nyarán Selmezbányán, az első kántor póttanfolyamon „*A gregoriánus-énekből Glatt Ignác adott oktatást, a rövid idő alatt hihetetlen sokat ölelve fel az ősrégi és öröksépségű egyházi énekből.*”⁷⁰ Elutazott az 1902. évi egri kongresszusra is.⁷¹

1902-ben elhunyt Zoller Nándor basszista. Helyére a hat jelentkező közül rendhagyó módon két pályázót is felvettek, az Esztergomból visszatérni kívánó Táky Gyulát és az Ettalból (Felső-Bajorország) érkező, Regensburgban végzettséget szerző Josef Meyert.⁷² A pályázat kapcsán figyelemre méltó a már másodszor próbálkozó König Károly folyamodványa, amelyben hivatkozik arra, hogy nyolc éve énekel a Székesegyházban, s a próbákon is

⁶⁶ Fontos megjegyezni, hogy a zenei reform csak a Székesegyházat érintette, és a hangszerkíséretes misék nem voltak betiltva Pécs más templomaiban, ennek megfelelően időről időre korábban is elhangzottak.

⁶⁷ Az egyesület történetéről és a konfliktus részleteiről lásd: Onhausz Miklós: *Harc a „gregoriani hidra” ellen. A Pécsi Egyházi Zene-egyesület története (1900-1904).* In: Parlando, 2024/4.

⁶⁸ LAJOS 1938. 32.

⁶⁹ Glatt Győző családi feljegyzései. Kézirat. 31.

⁷⁰ *Katholikus Egyházi Zeneközlöny*, 1901. július (VIII. 7.) 91-92.; *Pécsi Közlöny*, 1901. augusztus 25. (IX. 68.) 6. Az 1902-es szabadkai tanfolyam szeptember első hetére tolódott, így Glatt lemondta részvételét (*Pécsi Közlöny*, 1902. augusztus 17. (X. 125.) 4.), a későbbi évekből nincs adat, amely szerint tevőlegesen részt vett volna a kántor-képzésben.

⁷¹ *Pécsi Közlöny*, 1902. október 05. (X. 165.) 5.

⁷² PEL I.1.a.1.1902/1482. (PEL II.1.c.1.1902/52, 57.; PEL IV.7.1.1.1902/3, 5.) A döntésben közrejátszott, hogy a basszus szólam középkorú tagjai közül Müller Antal alkoholproblémákkal, Derlik Fülöp pedig szembetegséggel küzdött.

rendszeresen részt vesz.⁷³ Ez vagy azt jelenti, hogy időnként napidíjas kisegítő énekeseket is alkalmaztak, vagy azt, hogy megfelelő képességek birtokában nem volt kizárva a műkedvelői részvétel a székesegyházi kórusban. A két fiatal énekes felvétele végül nem hozott hosszú távú megoldást, a következő évben mindketten távoztak Pécsről.⁷⁴ Az így ismét megüresedő állásra 1904. január 1-jével Biber Mátyást választották.⁷⁵

1903. november 22-én, Szent Cecília ünnepén kelt X. Pius pápa „*Tra le Sollecitudini*” kezdetű motu proprio-ja.⁷⁶ Erre hivatkozva az időközben legfőbb szervezőit és társadalmi támogatottságát elvesztő Pécsi Egyházi Zene-egyesület 1904-ben feloszlott. Büszkeséggel tölthette el az egyházzene pécsi reformereit, hogy a Pécsi Székesegyház zenei élete tizenkét éve mindenben a pápai rendelkezésnek megfelelően működött. A Székesegyházi Énekiskolának azonban sem addig, sem a motu proprio kihirdetése után nem akadtak követői Magyarországon, pedig mind az énekoktatás módszere, mind a szervezeti felépítés, ill. a létrehozás és működtetés költségei ismertek, vagy megismerhetők voltak; kellő szándék és anyagi ráfordítás mellett bármelyik egyházmegyében adaptálható lett volna a rendszer.

1904. augusztus 26-án Walter Antal jelentette a Káptalannak Hoff Richard lemondását. Hoff Leopold von Hohenzollern herceg meghívására karigazgatói állást vállalt Sigmaringenben (Baden-Württemberg, Németország).⁷⁷ A regensburgi iskolát képviselő orgonista munkájával mindenki elégedett volt, Lajos Gyula szerint Hoff „*az improvizatio nagymestere, akinek minden szabad játéka annyira tökéletes volt, hogy bátran, változtatás nélkül ki lehetett volna nyomtatni.*”⁷⁸ Távozása nagy veszteséget jelentett volna a Székesegyháznak, ha ekkorra nem érett volna meg Jaksch Edében a visszatérés szándéka. A Káptalan – ismerve kvalitásait, munkáját és jellemét – pályázat nélkül meghívta őt a megüresedett állásra.⁷⁹

1905-től Lajos Gyula lett az Énekiskola prefektusa,⁸⁰ az intézetben lakott és számos esetben helyettesítette Glattot. 1906-ban szerzett egyházkarnagy-i végzettséget Regensburgban.⁸¹ Az ifjú prefektus a székesegyházi énekkart első ízben 1907. január 1-jén vezényelte.⁸²

⁷³ PEL II.1.c.1.1902/52.

⁷⁴ Meyer Münchenből írta felmondólevelét, indoklásul felhozva, hogy a Királyi Zeneművészeti Akadémiára kíván felvételt nyerni, hogy képezze magát a szólóének, orgonajáték és zeneelmélet területén. PEL.IV.7.1.1.1903/1. Táky visszatért Esztergomba, ahol megválasztották „belvárosi karmesternek”. PEL II.1.c.1.1903/134. (PEL.IV.7.1.1.1903/5, 6.)

⁷⁵ PEL II.1.c.1.1903/134. (PEL.IV.7.1.1.1903/10.) König Károly ezúttal is pályázott. PEL.IV.7.1.1.1903/9. Biber Mátyás sz. 1881, Bikal. Joghallgató, a Pécsi Dalárda tagja.

⁷⁶ Katholikus Egyházi Zeneközlöny, 1904. február (XI. 2.) 18-23.; Varga László (szerk.): Documenta Musicae Sacrae. A Szent Zene dokumentumai X. Pius pápa Motu propriojától napjainkig. MALEZI, 2005. 21-29.

⁷⁷ PEL II.1.c.1.1904/96.

⁷⁸ LAJOS 1938. 21-22.

⁷⁹ PEL II.1.c.1.1904/96.

⁸⁰ tanulmányi felügyelő és a karnagy helyettese; PEL I.1.a.1.1904/4263

⁸¹ Korábban két fiatal papot is kiképeztek már az Énekiskola számára: 1893-ban Vörös Nándort, 1902-ben pedig Wajdits Károlyt. FLECKENSTEIN 1974. 393, 397. Lajos Gyula szerint mindketten nagy tudású zenészek voltak, de pedagógiai érzék híján hamar más beosztásba kerültek. LAJOS 1938. 20, 34.

⁸² LAJOS 1938. 36.

A regensburgi egyházzenei főiskola 1906. évi hallgatói (Lajos Gyula az első sor bal szélén)
(Kirchenmusikschule, Regensburg)

Az 1903-ban elhunyt Hetey püspök örökébe gróf Zichy Gyula lépett 1905-ben. Bár Zichy pécsi működésének fő oktatási célú beruházása a Pius-gimnázium alapítása volt, jóindulattal viseltetett Glatt és az Énekiskola iránt. A püspök 1908-as római látogatásából X. Pius pápa áldását hozta az intézetnek és igazgatójának. Az erről szóló okmányon a pápát ábrázoló kép alatt ez a szöveg áll: *„Kedves fiaimnak, az énekiskola tagjainak a Pécsi Egyházmegyében, és ezen iskola igazgatójának, Glatt Ignácnak apostoli áldásommal, nagy szeretettel ajándékozom. 1908. május 7. X. Pius pp.”*⁸³

1908. július 20-án Ábrányi (Simacsek) Alajos⁸⁴ orgonistát olyan súlyos szélütés érte, hogy bal keze és lába teljesen megbénult. Bár öthavi gyógykezelés után Ábrányi képessé vált arra, hogy csoszogva járjon, s hogy belvárosi kántori állását egy kézzel és egy lábbal úgy-ahogy ellássa, székesegyházi állásától meg kellett válnia. A Káptalan méltányos, évi 1000 korona illetménnyel nyugdíjazta.⁸⁵ A meghirdetett II. orgonista állást Székely Márton tanítóképző-intézeti gyakorlóiskolai tanító nyerte el.⁸⁶

⁸³ Dilectis filiis Scholae Cantorus sodalibus in Diocoesi Quinque Ecclesiarum et eiusdem Scholae Directori Ignatio Glatt Apostolicam Benedictionem peramanter impertimus. Die 7 Maii 1908. Pius PP. X.

⁸⁴ Simacsek Alajos és gyermekei családnevüket Ábrányira magyarosították. Pécsi Napló, 1907. március 21. (XVI. 67.); Magyarország, 1907. március 21. (XIV. 69.) 20.

⁸⁵ Fizetése 1200 korona + 400 korona lakbérpótlék volt.

⁸⁶ PEL II.1.c.1.1909/56. Székely (sz. Amberger) Márton sz. 1870, Tolna-Závod. Említésre méltó körülmény, hogy az aspiránsok között volt Glatt Adolf magyarszéki tanító, Glatt Ignác unokaöccse is, aki 1889 és 1897 között az Énekiskolában nevelkedett. Pécsi Közlöny, 1909. február 26. (tévesen I. 2.) 5.

*Illustri filij Scholae Cantorum Totalium in Urbem
quinque Leporum et eorum Scholae Directores
Synaxis Glatt Apostolicam Benedictionem peramanter
impertimus.*

Die 7 Maii 1908.

Pius P.P. X.

X. Pius pápa áldása (a Glatt család tulajdonában)

1910-ben az énekesek hiába kérelmeztek fizetésjavítást, a Káptalan nem látta indokoltnak a drágasági pótlék megítélését.⁸⁷ A fizetésjegyzék az alábbi adatokat tartalmazza:

		Életkor	Belépés éve		Éves munkabér
Jaksch Ede	organista	47 éves	1887		2000 Kor
Székely Márton	organista	40 éves	1909		1600 Kor
Hoffer Károly	tenor	67 éves	1864		2000 Kor
Niedermayer János	tenor	38 éves	1891	ötödéves pótlékkal	1750 Kor
Oswald Ferenc	tenor	53 éves	1884	ötödéves pótlékkal	1750 Kor
Fektér Ferenc	tenor	77 éves	1888	ötödéves pótlékkal	1750 Kor
Biber Mátyás	basszus	29 éves	1904	ötödéves pótlékkal	1650 Kor
Müller Antal	basszus	53 éves	1881	ötödéves pótlékkal	1850 Kor
Girardi József	basszus	54 éves	1899	ötödéves pótlékkal	1700 Kor
Derlik Fülöp	basszus	63 éves	1892	ötödéves pótlékkal	1750 Kor

A karénekesek életkörülményei valóban nem lehettek kielégítőek, ugyanis a határozott visszautasítás ellenére 1911 decemberében Glatt Ignácot kérték meg, hogy járjon el érdekükben, s eszközölje ki számukra fizetésük feljavítását. *„A magam részéről inkább korlátozom igényeimet, mert tudom, hogy a könyörgés nagyon is gyenge oldalam; de jelen esetben, midőn oly nagy bizalommal fordulnak hozzám, és részletezván helyzetük szorultságát, belátom, hogy nem kényelmi-, vagy élvezeti igények, hanem épen az elutasíthatatlan életkövetelmények: lakás, ruházat és mindennapi élelem oly ijesztő arányban emelkedtek, hogy azokat az 1891-ben oly szépen rendezett fizetésükből ma már képtelenek fődözni.”* – írta Glatt a Káptalannak, s kérte a kanonokokat, legyenek könyörületeseek, és könnyítsenek a karénekesek helyzetén.⁸⁸ E levéllel megtört a jég, a Káptalan – az egyébként valóban nehezedő megélhetési viszonyokra tekintettel – fejenként évi 200 korona drágasági pótlékot szavazott meg az énekeseknek, azonban a juttatást minden évben újra kellett igényelni.⁸⁹

Amíg egészségi állapota engedte, Glatt szoros kapcsolatban maradt a reformer egyházzeneészekkel. 1911-ben a magyar delegáció tagjaként ott volt a Németországi Általános Cecília Egyesület XX. nagygyűlésén Innsbruckban, ahol jelen voltak a mozgalom

⁸⁷ PEL II.1.c.1.1910/145. A püspöknek írt részletes indoklásban az aktuális fizetésjegyzék mellett az énekesek mellékkeresetével kapcsolatos kimutatást is találunk.

⁸⁸ PEL II.1.c.1.1911/229

⁸⁹ PEL II.1.c.1.1911/229, 1911/252 (PEL I.1.a.1.1911/4770, PEL IV.7.1.1.1911/14-15). A karénekesek a drágasági pótlékot korszakunk végéig minden évben megkapták.

legismertebb zeneszerzői és karnagyai is (pl. Mitterer, Griesbacher, Goller).⁹⁰ Ugyanebben az évben az Országos Magyar Cecília Egyesület tizenegyedik közgyűlésén elnökölt a távol levő Bogisich Mihály címzetes püspök helyett,⁹¹ s részt vett az 1913. évi közgyűlésen is.⁹²

1912-ben Zichy Gyula megyéspüspök tiszteletbeli kanonokká nevezte ki az Énekiskola igazgatóját.⁹³ Kitüntetését elégedetten nyugtázták az egyházzene barátai.⁹⁴ A püspök Lajos Gyula szerint is „igaz érdemet jutalmazott, mert Glatt Ignác mindig a következetes és komoly munka embere volt.”⁹⁵

Glatt Ignác és Lajos Gyula az énekiskolásokkal (PEL VI.2.)

1913 augusztusában Girardi József bejelentette nyugalomba vonulási szándékát, mivel „megbetegedett és rokkanttá vált”.⁹⁶ A Káptalan 1914. január 1-jével felmentette őt a szolgálat alól, s 800 korona nyugdíjat állapított meg számára,⁹⁷ Glatt pedig kiírta a karénekesi pályázatot. König Károly nem adta fel, újra jelentkezett, igaz, ekkor már nem pécsi zenetanítóként, hanem egri főszékesegyházi koralistaként. Mégsem ő nyerte el az

⁹⁰ Katholikus Egyházi Zeneközlöny, 1911. szeptember (XVIII. 7.) 92-94.

⁹¹ Katholikus Egyházi Zeneközlöny, 1911. november (XVIII. 9.) 130-133.

⁹² Katholikus Egyházi Zeneközlöny, 1913. május (XX. 5.) 75-80.

⁹³ PEL I.1.a.1.1912/878

⁹⁴ Katholikus Egyházi Zeneközlöny, 1912. március (XIX. 3.) 37-38, 42-43.

⁹⁵ LAJOS 1938. 38.

⁹⁶ PEL II.1.c.1.1916/347 (az ok megjelölése egy kegydíjasként beadott kérelemben szerepel)

⁹⁷ PEL II.1.c.1.1913/310, 1913/318 (PEL IV.7.1.1.1913/8, 1913/9, 1913/11)

állást, és nem is Dömel Anzelm volt hírlapíró, aki korábban kispapként énekelt a dómkórusban. A székesegyház új basszistája a 35 éves Tóth Aladár tanító, királyi tanfelügyelőségi írnok lett. A döntést elősegítette Tóth közismert „szorgalma, megbízhatósága, példás társadalmi élete és jelleme”.⁹⁸

A karénekesek 1914. december 1-jén kelt kérvényét, amelyben az 1915. évi drágasági pótlékért folyamodtak, már csak nyolcan írták alá, Biber Mátyást és Tóth Aladárt ugyanis berendelték katonai szolgálattételre.⁹⁹

1915. június 13-án hosszas betegség után meghalt Székely Márton II. orgonista.¹⁰⁰ A megüresedett állásra Weininger Kálmán karancsi igazgató-tanító jelentkezett, aki a július 28-i próbajátékon meg is felelt, s tanítói állásáról való lemondása, ill. nyugdíjazása esetére megválasztatott.¹⁰¹ 1915 szeptember 16-án újabb veszteség érte a kart, elhunyt Oswald Ferenc tenorista. Oswald helyére Kozma István került, aki 1909-től az egri főszékesegyház énekes volt.¹⁰²

Mivel a háborús behívások a papnövendékeket is érintették, Glatt kisegítő énekesek alkalmazására szorult, ill. Lajos Gyula visszaemlékezése szerint ebben az időben lelkes műkedvelő közhivatalnokok is részt vállaltak a szolgálatból.¹⁰³ Érdekes jelenség Varin Ferenc jogszigorló felbukkanása. Az ambiciózus Varin – a Glatt által kiállított igazolás szerint – szorgalmasan eljár az Énekiskolába és a Székesegyházba egyaránt, s nehéz anyagi helyzetére – többek közt télen is fűtetlen lakására – hivatkozva fizetséget kért szolgálataiért. A Káptalan 100 korona segélyt utalt ki számára.¹⁰⁴ A fiatalember felbátorodva alig egy hónappal később újabb levelet intézett a Káptalanhoz és külön a Káptalan egyik tagjához, pártfogást kérve.¹⁰⁵ A meglehetősen rossz magyarsággal megírt levelekben nagy önbizalommal domborítja ki érdemeit, kihangsúlyozva, hogy „a székesegyházi karban fiatal szép hangú elemekre a legégetőbb szükség van”, s ezért kéri karénekesként való végleges alkalmazását. „Tekintettel arra hogy ma fehér légy szerinti ritkaságban találni a gregorián énekben teljesen kiképzettet, így jó, ha én beállnék énekelni a székesegyházban és folytathatnám a szükséges tanulást.” Leveleiből annyi derül ki róla, hogy Fiuméből érkezett, s Wajdits kanonok hívására kezdett a székesegyházi énekkarba járni. Glatt, hivatkozva az énekkar meggyengülésére, Hoffer rendszeres gyengélkedésére, s arra, hogy Niedermayert is bármelyik nap behívhatják, javasolta a fiú alkalmazását – igaz, csak kisegítő énekesként. A Káptalan Glatt javaslatára 1916. január 1-jétől ideiglenesen, kisegítő énekesnek vette fel a fiatalembert, aki rendszeres, egyre erőszakosabb kérelmeivel sok kellemetlenséget okozott, s valamikor az 1916. év második felében távozott a karból. Szemmel látható a helyzet drámai megromlása; már Girardi felvétele is kérdéseket vetett fel többekben,

⁹⁸ PEL II.1.c.1.1913/372, 1913/392 (393) (PEL I.1.a.1.1913/3933, PEL IV.7.1.1.1913/12-14)

⁹⁹ PEL II.1.c.1.1914/505

¹⁰⁰ PEL II.1.c.1.1915/195

¹⁰¹ PEL II.1.c.1.1915/254 (PEL IV.7.1.1.1915/5)

¹⁰² PEL II.1.c.1.1915/328 (PEL IV.7.1.1.1915/16)

¹⁰³ Egyházi Zeneművészet, 1926. május (V. 1.) 24. (Lajos Gyula: A pécsi székesegyházi énekiskola)

¹⁰⁴ PEL II.1.c.1.1915/370 (PEL IV.7.1.1.1915/18)

¹⁰⁵ PEL II.1.c.1.1915/400

ekkorra Glatt szinte bárkit kénytelen volt elfogadni, hogy a kórus működőképes maradjon. Egy későbbi forrás tanúskodik róla, hogy Kozma alkalmazása is kényszermegoldás volt.¹⁰⁶

Fektér Ferenc évek óta visszavonulását fontolgatta. *„Két ízben már beszéltünk erről a dologról Nagyságos Glatt Kanonok úrral, megkért hogy ne távozzam, várjam be a háború folyamát, mert nagy zavarba jön, ha nem volna biztos vezető Tenorja: a mostani létszám a Chorusba, és énekes tagokba szánandó, szavamat adtam, hogy maradok, amíg lehet. Újra elmúlt két év [...]”*¹⁰⁷ 1916 májusában az öreg énekes hajlott korára, rohamos gyengülésére és nagyfokú idegességére hivatkozva nem érezte magát képesnek az állás további betöltésére, s kérte október 1-jével történő nyugdíjazását. Glatt javaslatára magas, 1800 koronás kegydíjat kapott.¹⁰⁸ Időközben Niedermayert is berendelték katonai szolgálatra, így a két orgonista mellett csak öt férfiénekese maradt a dómkórusnak: Hoffer, Kozma, Varin, Müller és Derlik.¹⁰⁹

Fektérhez hasonlóan a betegeskedő, idős Hoffer is sokáig halogatta lemondását, de 1916 októberében *„52 évi szakadatlan szolgálat után [...] az aggkor nyomasztó sulya alatt”* teljes fizetésével történő nyugdíjazásáért esedezett. A *„csodás hangu énekes, az énekkarnak büszkesége, akinek páratlan csengésű, szárnyaló tenorját annyiszor megcsodálták Palestrina Misererejében és Improperiaiban, aki mindamellett olyan engedelmes és alázatosan alkalmazkodó tagja volt az énekkarnak, mint a legkisebb fiúénekese”*¹¹⁰ a Székesegyházhoz való kötődéséről is bizonyosságot tett: *„Különben ígérem és fogadom, hogy ameddig a jó Isten életben tart és egészségemnek kedvez, nagyobb ünnepeken a karigazgató úr kívánságára az ünnepélyes nagymiséken a legnagyobb készséggel állok rendelkezésére.”*¹¹¹ Glatt – maga is elismerve Hoffer munkásságát – pártfogolta énekese kérvényét, s az abban foglaltakon felül egyházi kitüntetés kieszközlését javasolta.¹¹² A Káptalan püspöki jóváhagyással eleget tett kérésének, s 2950 korona nyugdíjat állapított meg számára.¹¹³ A nyugalmazott énekes Zichy püspök közbenjárására a „Pro Ecclesia et Pontifice” díszkeresztet kapta X. Benedek pápától. A kitüntetést 1917. március 11-én az Énekiskolában Glatt adta át Hoffernek *„megható bucsubeszéd és a kar üdvözlő énekének keretében”*.¹¹⁴

A székesegyházi kar siralmas helyzetét látva Zichy Gyula kezdeményezte Niedermayer János katonai szolgálat alóli felmentését, az alábbiakra hivatkozva: *„Niedermayer János,*

¹⁰⁶ „énektudása még mindig negatív”. PEL.IV.7.1.2.1921/6

¹⁰⁷ PEL II.1.c.1.1916/192

¹⁰⁸ PEL II.1.c.1.1916/237 (PEL I.1.a.1.1916/2292, PEL IV.7.1.1.1916/9-10) Fektér fizetése ekkorra 1800 korona törzsfizetésből, 400 korona lakbérátalányból és 24 köbméter tüzelőfából állt, utóbbi értékét Glatt a nagy drágaság miatt 600 koronára becsülte, így összesen 2800 korona fizetés alapján javasolta az 1800 korona kegydíjat.

¹⁰⁹ PEL II.1.c.1.1916/465

¹¹⁰ LAJOS 1938. 44.

¹¹¹ PEL II.1.c.1.1916/369, 1916/402 (PEL IV.7.1.1.1916/18 – Hoffer kérelmének piszkozata Glatt kézírásával)

¹¹² PEL II.1.c.1.1916/389

¹¹³ PEL II.1.c.1.1916/402 (PEL I.1.a.1.1916/3802)

¹¹⁴ LAJOS 1938. 44., PEL II.1.c.1.1917/97

mint a pécsi püspöki székesegyházi énekkar karénekese nélkülözhetetlen, mert bevonulása óta két agg kartársát tehetetlenségük miatt nyugdíjazni kellett, két másik kartársa a háború kezdete óta fegyveres katonai szolgálatot teljesít, itthon levő három másik kartársa pedig hatvan éven felül levő öreg egyének, a tenorista állásra kiírt pályázat pedig meddő maradt.” Mivel Niedermayer a Császári és Királyi 52. Gyalogezred zenekarával Kiskunhalason állomásozott, s az ehhez szükséges feltételek adottak voltak, a honvédelmi miniszter a népfölkelési tényleges szolgálat alól bizonytalan időre felmentette.¹¹⁵

1916. december 21-én meghalt Walter Antal, a „szent kanonok”.¹¹⁶ Az Énekiskola gondos prodirektorát, Glatt harcostársát vesztette el személyében. Végrendeletében nem feledkezett meg a rábízott intézetről, az Énekiskolára hagyott 2000 koronát ösztöndíjalap gyanánt, egy harmóniumot, több értékes festményt, továbbá zeneműgyűjteményét a zeneelméleti művekkel együtt.¹¹⁷

1916-ban felmerült egy magyarországi egyházzenei főiskola megalapításának gondolata. Járosy Dezső temesvári pap-karnagy, a budapesti Zeneakadémia előadója indítványozta egy Országos Egyházzenei Iskola létrehozását. Tervezetét megküldte Csernoch János bíboros hercegprímásnak, jelezve azt, hogy örömmel venné, ha Temesváron szerveznék meg az intézetet.¹¹⁸ A Püspöki Kar Temesvár helyett egyértelműen Pécsset jelölte meg mint alkalmas helyszínt, mivel itt már működött az Énekiskola. Csernoch a pécsi püspöktől kért információt, Zichy pedig Glattnak adta ki a tervezetet bírálatra. Ő az ötletet jónak, de korainak gondolta, mivel nem volt az országban kellő számú képzett egyházzeneész, aki az oktatást végezhetné volna.¹¹⁹ Glatt ötlete valószínűleg az volt, hogy többeket Regensburgba küldve egy ütőképes magot (min. 4-5 fő) hozzanak létre, amelyre alapozva megindulhat a képzés. Emellett a pécsihez hasonló énekiskolák alapítását sürgette. Üdvözölte a gondolatot, hogy a püspöki kar Pécsset tartotta alkalmasnak arra, hogy a felállítandó Egyházi Zeneiskola székhelye legyen, s az új képzést összekapcsolta volna a tanárképző intézettel és a kántorképzéssel (Glattnak Pécs mellett szóló érvei között kiemelt helyen szerepel továbbá az Énekiskola és az Angster orgonagyár).¹²⁰

1917. január 11-ére virradóra elhunyt Müller Antal, „a kiváló zenei érzékkel bíró, bársonyosan szép hangú bassista”.¹²¹ Glatt kérte a Káptalant, hogy a nem sokkal korábban kisegítőként beállított Domosvay József nyugalmazott kántortanítót 1917. január 1-jével

¹¹⁵ PEL I.1.a.1.1916/3542, 1917/143 (VKM 16817/1916, PEL IV.7.1.1.1916/14, 1917/3)

¹¹⁶ Glatt Ignác Franz Xav. Haberlnak írt levele, 1888. szeptember 13. Bischöfliches Zentralarchiv Regensburg. Musikhandschriften

¹¹⁷ PEL II.1.c.1.1916/461

¹¹⁸ Memorandumának teljes szövege olvasható: Egyházi Zeneközlöny, 1915. szeptember-november (XXII. 7-9.) 141-156.

¹¹⁹ PEL I.1.a.1.1916/3464

¹²⁰ Járosy a továbbiakban is a temesvári alapítást erőltette (Egyházi Zeneközlöny, 1916. április (XXIII. 4.) 88.), gyűjtést is szervezett (Egyházi Zeneközlöny, 1917. január (XXIV. 1.) 10. etc.), azonban a tervből a világháború szerencsétlen kimenetele, a trianoni döntés és az 1920-as évek gazdasági problémái miatt természetesen semmi nem lett. Az 1930-as évekig a regensburgi iskolának nem volt több magyarországi növendéke.

¹²¹ LAJOS 1938. 44.

vegyék fel a megüresedett állásra, egy év próbaidővel.¹²² A példás családi és társadalmi életű Domosvay 1860-ben született („*alig mult el 56 éves, ép, egészséges és elég jó erőben van még*”), nős, három gyermek atyja, nyugdíjazása után Pécsre költözött, ahol a Pius internátusban énektanítóként és az adóhivatalban gépiróként dolgozott. Glatt felterjesztésére Müller özvegye is megkapta a szokásos juttatásokat (halálozási negyed, temetési segély és özvegyi nyugdíj). A „*de mortuis nil, nisi bene*” jegyében írt felterjesztés szerint Müller „*1881 óta, tehát 36 éven át kiváló képességgel és igazán odaadó buzgalommal végezte végkimerülésig kötelességeit*”,¹²³ ami igazán méltányos jellemzés, tekintve hogy az énekes fegyelmi ügyei önálló tanulmány tárgyát képezhetnék.

1917-ben Glatt Ignác énekiskolai igazgatót Zichy Gyula kinevezte a Pécsi Székeskáptalan rendes kanonokjává.¹²⁴ Az erkölcsi elismerés mellett az anyagi megbecsülést is jelentette a kanonoki stallum, ezt azonban nem sokáig élvezhette. Ebben az évben teljesen elhatalmasodott rajta a betegség. Vesesorvadás lépett fel nála, urémiás tünetei gyakran hetekre ágyhoz szegezték, látása is rohamosan romlott. Kanonoki kinevezésével egyidejűleg a megyéspüspök a szeminárium rektorává tette.¹²⁵ Glatt „*Uttörő munkájának küzdelmekkel teljes színterétől nehéz szívvel bucsuzott*”.¹²⁶ A döntés háttéréről írásos forrás nincs, azonban biztosra vehető, hogy Glatt állapota sem a karvezetést, sem a fiúkkal való mindennapos foglalkozást nem tette lehetővé, Lajos Gyula pedig hosszas prefektusi szolgálata alatt megérett az igazgatói és karnagyti teendők átvételére. A körülmények folytán harminc év lelkiismeretes munka után, minden igyekezete ellenére egy széthullott énekkart adott át utódjának, Lajos Gyulának, akinek a kórust a régi nivójára feljavítani csaknem egy évtizedes munka árán sikerült.

Glatt Ignác nem sokkal az Énekiskolából való távozása után, 1918 április 1-jén elhunyt. A nekrológokban szakmai eredményei mellett szerénységét és (véltetően főképp utolsó éveire jellemző) csendes, visszahúzódo személyiségét hangsúlyozzák,¹²⁷ de néhányan még fel tudták idézni a fiatal, aktív reformert is: „*E sorok írója még élénken emlékszik arra, hogy midőn Glatt Regensburgból visszajött és vele együtt több ízben mások társaságában, a pécsi*

¹²² PEL II.1.c.1.1917/23 (PEL IV.7.1.1.1917/4)

¹²³ PEL II.1.c.1.1917/47 (PEL IV.7.1.1.1917/7)

¹²⁴ PEL I.1.a.1.1917/2565

¹²⁵ PEL I.1.a.1.1917/3175

¹²⁶ LAJOS 1938. 45.

¹²⁷ Ezek alapján személyiségét a szerző 2009-ben írt szakdolgozata is tévesen, kissé vértelennek ábrázolja. A karnagy magánlevelezése könnyed stílusról és fanyar humorról árulkodik (Glatt Ignác Franz Xav. Haberlnak írt levele, 1888. szeptember 13. Bischöfliches Zentralarchiv Regensburg. Musikhandschriften). Hivatalos leveleiben, szakmai kérdésekben gyakran szenvedélyes, sőt indulatos. Egyházzenei ügyekben mutatott hajlíthatatlanságára jó példa az alábbi bírálat is: „*Krisztanits István kisfaludi lelkész „Ave Maria”-ját láttam, sőt az akkor ép nálam levő szerzőnek is bevilágítottam, hogy „műve” kiadásra nem érdemes. – Úgy látszik, neki mégis csak tetszik, sőt már a nyomdába is adta. – Az ének beteges agy szüleménye, templomba nem való, sőt onnét könnyörtelenül kiküszöbölendő fércművek töredékeiből minden összefüggés nélkül összetákolt szörnyszülött, melynek fődallama egy trivialis bordaléval azonos. – Ha már a kiadatás el nem tiltható is, de egyházhatósági jóváhagyásra érdemetlen, méltatlan, sőt képtelen.*” PEL.IV.7.1.1.1897/1 (PEL I.1.a.1.1897/3152)

dóm előtt elterülő kies sétateren sétálgatott, mint egy új apostol ihletett lelkesedéssel hirdette és magyarázgatta az új egyházzenei reformtörekvések evangéliumát, de amelyet sajnos, akkor még megérteni, felfogni, annak lényegébe behatolni nem tudtunk.” – írta róla fiatalabb pályatársa Meiszner Imre.¹²⁸ Lajos Gyula szerint „Érdemdus életének tulajdonképeni főműve a pécsi székesegyházban az egyház szándéka szerinti stílusos templomi éneknek teljes és maradéktalan megvalósítása, meggyökereztetése, a gyakorlati életbe való átvitele és kivirágoztatása volt; olyan alapvető munka, amelyre a következő karnagyok könnyen építhettek s úgy pedagógiailag, mint az ének-művészet szempontjából a tökéletesség legmagasabb fokáig juthattak el.”¹²⁹

3. Az új kottatár létrehozása

A ceciliánus reformmozgalom ideálja a teljes egyháziasság, amelybe beletartozott az adott napra/ünnepre előírt szövegek felhasználásával készült zeneművek éneklése. A régi repertoárból Glatt semmit nem tudott felhasználni, az alapoktól kellett felépítenie az új kottatárat, kellő számú művet beszerezve. Ennek eredményességére Lajos Gyula utal: „A vasárnapi és ünnepi műsorokat nézegetve látjuk, mint bővül évről-évre gondos tervszerűséggel a liturgikus énekanyag. Csakhamar együtt van minden, amire szükség lehet az egyházi életben. Püspökszentelés, templomszentelés, biboros- vagy királyfogadás, bármiféle szentelés vagy szentelmény, pápai vagy püspöki exequialis istentisztelet¹³⁰ nem tudja zavarba hozni a kart.”¹³¹

A művek beszerzése már Glatt regensburgi tartózkodása alatt megkezdődhetett,¹³² a legtöbb kottát mégis minden bizonnyal a hazatérést követően, az első néhány évben vásárolták. Az első nagyobb csomag biztosan megérkezett 1888-ban; Glatt Haberlnak írt levelében¹³³ ír a megrendelésről: „Pustetnél meg is rendeltem a legszükségesebbeket (kb. 600 M),¹³⁴ csak hajlandó lenne a fiatal énekiskolának engedményt adni!” Az Énekiskola pénzügyi kimutatásai 1889-re 248 Ft 07 kr, 1890-re 67 Ft 66 kr, 1891-re 126 Ft 92 kr értékű kottavásárlást jeleznek. A nyomtatott misekották és motetta-gyűjtemények többségét Regensburgból rendelték a Pustet-, Coppenrath- és Boessenecker-nyomdaktól. Csak néhány kotta érkezett egyéb helyekről, pl. Düsseldorfból (Schwann), Augsburgból (Böhm), Grazból (Styria), Aachenből (Schweitzer) és egyéb német városokból.

¹²⁸ Egyházi Zeneközlöny, 1917. szeptember (XXIV. 7.) 104.

¹²⁹ LAJOS 1938. 48.

¹³⁰ gyászmise

¹³¹ LAJOS 1938. 38-39.

¹³² Glatt Ignác Regensburgban írt levele, feltételezhetően Walter Antalnak. PEL.IV.7.1.1.1888/szám nélk.

¹³³ Glatt Ignác Franz Xav. Haberlnak írt levele, 1888. szeptember 13. Bischöfliches Zentralarchiv Regensburg. Musikhandschriften

¹³⁴ Német márka. 1900-ban 1 márka 1 korona 20 fillér volt (Katholikus Egyházi Zeneközlöny 1900. március (VII. 3.) 23.), ez – árfolyamváltozással nem számolva – a forint-korona váltás előtt 60 fillérnek felelt meg. Így a Glatt által jelzett összeget 360 Ft-ra becsülhetjük.

Az Énekiskola indulásához köthető Walter Antal kanonok ajándéka, a 32 kötetes Palestrina-összkiadás, amely a regensburgi ceciliánusok egyik legjelentősebb szakmai eredménye volt. Ugyancsak rendelkezésre állt *Orlando di Lasso Magnum opus musicum* c. gyűjteményének 10 kötete, a Proske-féle *Musica Divina* kötetei és a szükséges gregorián énekeskönyvek is.

A reformmozgalom ugyan a XVI. századi polifóniát emelte piedesztálra, ez azonban nem jelentette Palestrina, Lassus, Croce és más reneszánsz mesterek műveinek kizárólagos használatát. A ceciliánus mozgalom vezéregyéniségei és a mozgalomhoz kötődő más zeneszerzők tömegesen állították elő a reneszánsz szerkesztési elveken alapuló, többnyire bevallottan könnyen előadható műveket későromantikus stílusban, sokszor a kórust segítő orgonakísérettel. Harmat Artúr már az 1930-as években károsnak nevezte ezt a folyamatot, mondván, hogy a Palestrina-stílusú kompozíciók előnyben részesítése „*általánosságban a középkori szerzők technikájába való alapos elmélyedést váltotta ki, végeredményben azonban lehetetlen művészi elvet kényszerített a zeneszerzőkre, mikor írásmódjukat – az egyéniség teljes elnyomásával – előre megszabta és egy 300 év előtti dialektikát erőszakolt rájuk.*”¹³⁵ A századforduló trendjeinek megfelelően azonban a pécsi székesegyházi kottatárba is hatalmas számú, a Cecília Egyesület által egyházi szolgálatra megfelelőnek ítélt kortárs zenemű került, jelentős mennyiségi fölényhez jutva a XVI. századi művekkel szemben. A legtöbb darab Michael Haller, Ignaz Mitterer, Vincenz Goller és Peter Griesbacher szerzeménye, de Ludwig Ebner, Franz Xav. Witt, Georg Viktor Weber és más, ma más teljesen ismeretlen szerző néhány kompozícióját is beszerezték. A repertoárelemzés egyes eredményeit előrebocsátva elmondható, hogy 1910 után a pécsi dómkórus döntően a kortárs műveket énekelte, különösen, ami a misekompozíciókat illeti, s a repertoár még a kottatárban fennálló arányokat sem tükrözte.¹³⁶ Bár a kottatár állománya és Lajos Gyula utalásai alapján felállíthatunk hipotéziseket, a kottatárban fellelhető reneszánsz misék többségének használata nem bizonyítható.

A motetták kiválasztásánál is volt miből meríteni (a stílusarányok a miséknél látottakhoz hasonlóak). A Palestrina- és Lassus-összkiadások számtalan motettája mellett a *Musica Divina* motettáiból összeállított, nyomtatott szólamanyagokban 134 motetta található reneszánsz és korabarokk szerzőktől. A *Zweistimmige Offertorien* első kötetének öt füzeté 100, a második kötet öt füzeté 84, Mitterer ünnepi offertoriumainak öt füzeté 39, vasárnapi offertoriumainak három füzeté 25 motettát tartalmaz. Emellett számos más válogatás található a kottatárban Haller, Goller és mások műveiből. Több kötethez komplett szólamanyagot is beszereztek, az ezekben található művek használata azonban – a misékhez hasonlóan – nem bizonyítható.

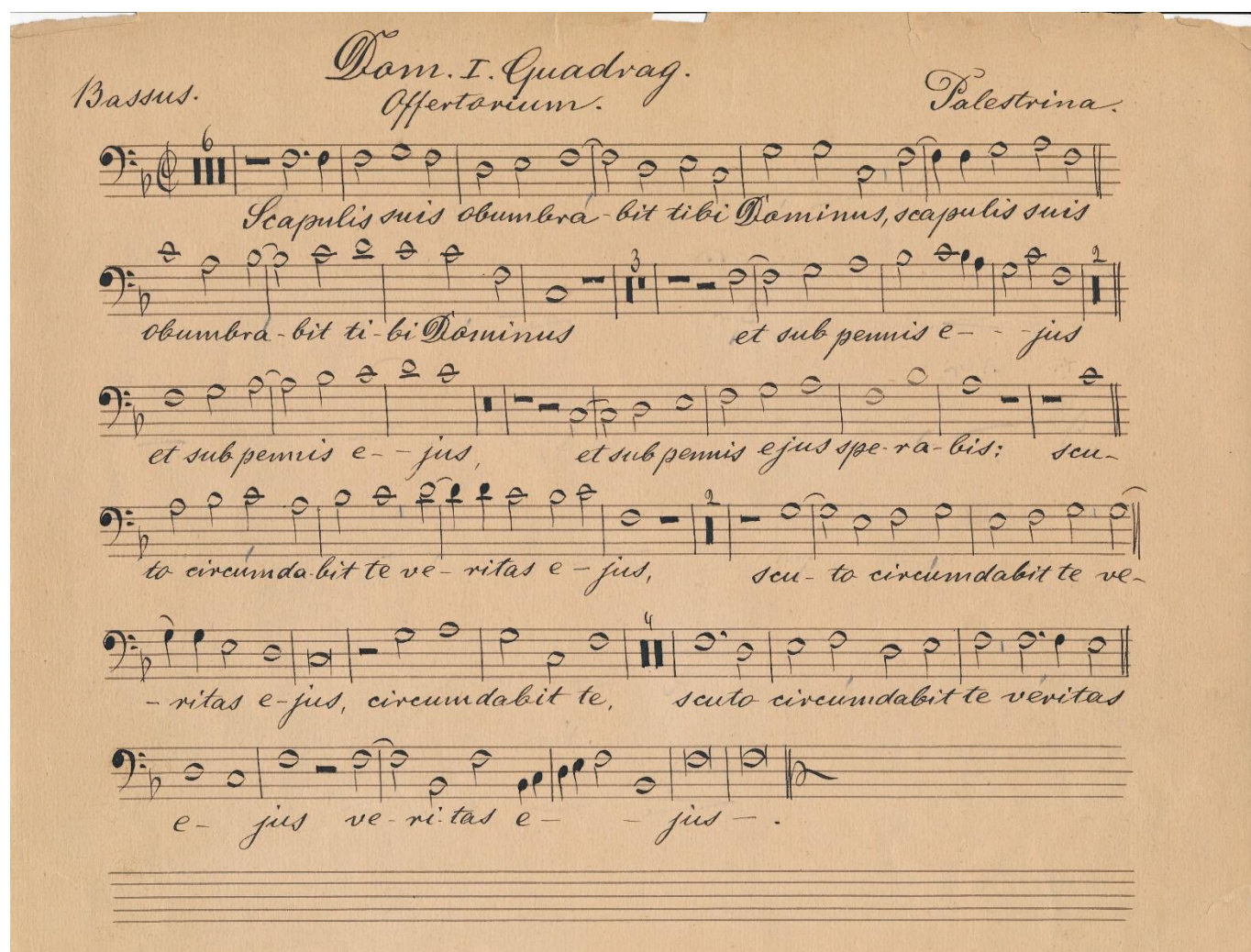
A cél nem csupán az összes textus lefedése volt, ezen túl a változatosságra is törekedtek. Így említést érdemel, hogy a nagyheti huszonhét responzórium Ingegneri, Haller és Mitterer feldolgozásában is a kottatár részét képezte, a *Miserere* zsoltár éneklésekor pedig Palestrina,

¹³⁵ SZABOLCSI – TÓTH 1935. I. 160.

¹³⁶ Biztosan Glatt idején történt meg 2 Anerio-, 1 Asola-, 3 Croce-, 2 Gabrieli-, 2 Hassler-, 5 Lassus-, 13 Palestrina-, 1 Soriano-, 1 Vecchi-, 3 Viadana- és 3 Victoria-mise, összesen 36 reneszánsz misekompozíció kottaanyagának beszerzése.

Allegri és Anerio műveiből válogathattak. Egészen széles skáláját találjuk az *Ecce sacerdos magnus* kezdetű responzóriumnak, amely a főpapi bevonulás szokásos éneke. A legtöbb liturgikus szöveg több szerző megzenésítésében helyet kapott a kottatárban.

A székesegyházi kottatár a legtöbb korai kottát megőrizte. Ez alapján elmondható, hogy a misékből rendszerint két partitúrát és megfelelő számú szólamkottát vásároltak, mivel ennek kézi sokszorosítása reménytelen vállalkozás lett volna.¹³⁷ A motetták szólamanyagának másolását azonban többnyire az igazgató, esetenként alkalmi segítői végezték, az összkiadások és gyűjteményes kiadások alapján. Az évtizedek során használt kották elhasználódása miatt a későbbiekben jelentős mértékű pótlás, ill. csere történt, akad olyan cím, ahol csak 1-1 fennmaradt férfikari kottalap jelzi, hogy volt belőle teljes Glatt-kori garnitúra, de az első igazgató által végzett heroikus kottatár-alapítói munka nagysága a fellelhető töredék alapján is tiszteletre méltó. A két különböző gyűjteményben tárolt kottaanyagban összesen 123 partitúra és 2017 szólamkotta maradt fenn, amelyet Glatt Ignác készített.

Palestrina: *Scapulis suis* (basszus szólam). Glatt Ignác kézírása. PALESTRINA KOTTATÁR 204.

¹³⁷ Az Énekiskola 1917. évi átadási jegyzőkönyvének részét képező Elenchus 144 misét tüntet fel.

Glatt hatalmas munkabírása és szorgalma ellenére sem tudta teljesen egymaga előállítani az összes szükséges kottalapot. Erre részben házon kívül, részben házon belül talált megoldást. Az Énekiskola 1892-ben 45 Forintot és 60 krajcárt, 1893-ban 18 Forintot, 1894-ben 12 Forintot fizetett „hangjegyek másolására”. Nem tudjuk, ki végezte ezt a munkát, könnyen lehet, hogy valamelyik férfiénekes másolt szerény juttatásért cserébe. Kézenfekvő volt a prefektus segítségül hívása, bár ennek ténye csak Lajos Gyula személyével kapcsolatban mutatható ki biztosan. Szintén magától értetődő lehetőség volt az intézet növendékeit megbízni a kották sokszorosításával. A fiúk legtöbbször a szoprán és alt szólamokat másolták. Mivel a gyermekkezek nyomán itt volt a legjelentősebb az elhasználódás, ezáltal az időről-időre szükségessé váló csere és pótlás is, így a gyerekek által elvégzett másolási munka Glatt munkájához hasonlóan csak körvonalazható. A gyerekek legtöbbször névvel, gyakran pontos dátummal is ellátták a kéziratokat.¹³⁸ Ugyan az első néhány év növendékei hagyták maguk után a legtöbb kéziratot, a gyakorlat az 1910-es években éppúgy fennmaradt. Nincs olyan dokumentum, amely rögzítené a zenei írás-olvasás tanításában ma is széles körben alkalmazott módszer pedagógiai célú használatát, de feltételezhető, hogy Glatt nem csupán megspórolt munkaórát, hanem szakmai hasznát is látott a fiúk másolói munkájában.

Bár a korban számos székesegyházi karnagy kísérletezett a komponálással – több-kevesebb sikerrel –, Glatt Ignác nem tört zeneszerzői babérokra. Csekély számú egyszerű műve maradt ránk, néhány antifona és himnusz. *Regina coelijének* kottáin neve nem szerepel, a dosszién is csak monogramját tüntette fel. A *Da pacem* és *Parce Domine* kezdetű antifónák kottáin sincs megjelölve a szerző, kivéve egyet, amire a másoló tanítvány egész apró betűvel – mintha titokban tenné – ráírta a karnagy nevét. Az *Exsurge!* kezdetű motettán szintén legfeljebb monogramot találunk, a hagyomány által neki tulajdonított *Lauda Sion* című himnusz kottái közül sajnos egyiken sincs feltüntetve szerzőként. Lajos visszaemlékezéseiben megemlíti ezeket a műveket, megszületésüket váratlan körülményeknek tulajdonítja: „*Ha valami különleges alkalomra vagy a helyi liturgiához kellett kompozíció, amely nem volt megszerezhető, azt alkotta meg. [...] Ezt a pár szerzeményét is név nélkül szerepeltette [...]*.”¹³⁹

4. A repertoárkutatás forrásai

A kutatás legfőbb forrása a *Diarium Chori*, vagyis kórusnapló egyetlen ismert kötete, amely az 1910 és 1927 közti évek munkájának adatait tartalmazza. Biztosan tudjuk, hogy volt ezt megelőző és ezt követő kötet is, de ezek elvesztek vagy lappanganak.

Sajnos a kórusnapló Glatt Ignác három évtizedes munkájából csak az utolsó nyolc évről ad számot. A *Diarium Chori* kizárólag a liturgikus szolgálatokat tartalmazza, de ez ebben az időben – néhány szemináriumi ünnepséget leszámítva – tökéletesen egybevág az énekkar

¹³⁸ Azok a kották, amelyekben nincs dátum, de több névvel ellátott kottalap is fennmaradt, a Székesegyházi Énekiskola névsorának adatai alapján legtöbbször tanévre besorolhatók.

¹³⁹ LAJOS 1938. 39.

teljes tevékenységével. A nyári zenei szolgálat során elhangzott művekről csak az 1915. évre vonatkozóan közöl adatot,¹⁴⁰ egyelőre nyitott kérdés, hogy a férfikar mindvégig dolgozott-e a nyári hónapokban, de valószínűsíthetően igen.

Anno Domini 1910.				Palus ad Pesperas:														
Die	Festo:	Missa:	Offertorium.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.
1. Jan.	Circumcisio D. N. I. Chr.	Mitterer missa sol. in hon. S. I. Virg. 5 v.	Ipsi sunt coeli"															
2. "	Octava S. Stephani Protom.	Verbes: in hon. S. Ioseph 4 v.	Eugenius"															
3. "	Octava S. Iohannis ap.	Haller: missa III a at 20. c. Ang.	Iustus ut palma"															
6. "	Epiphania Domini.	Haller: missa in hon. S. Iohannis 5 v.	Reges Tharsis"															
9. "	Dom. I. infra Oct. Epiphani.	Weber: missa 7 a.	Jubilate Deo"															
16. "	Dom. II. p. Epiph. S. Iohannis Iesu.	Elber. Ave Mater 4 v.	Confitebor tibi"															
20. "	S. Fabiani et Sebast. M.	Weber missa facilis sine 4 v.	Lactamini in Domini"															
23. "	Dom. Septuagesimae	Choraliter com. Ang.	Banum est confiteri"															
30. "	Dom. Septuagesimae	"	"															
2. Feb.	Presepitatio B. M. V.	Epiphania: in hon. B. M. V. 4 v.	Piffusa est"															
6. "	Dom. Quinquagesimae	Choraliter c. Ang.	Benedictus ad 4 v.															
13. "	Dom. I. Quadrages.	" sine	Tequibis deus"															
20. "	Dom. II. Quadrages.	"	"															
27. "	Dom. III. Quadrages.	"	"															
5. Martius	Dom. I. in hon. S. Ioseph	Verbes: in hon. B. M. V. 5 v.	Confirma: in hon. S. Ioseph 4 v.															
6. "	Dom. II. Quadrages.	Choraliter c. Ang.	Laudate Dominum."															
13. "	Dom. Passioni.	Choraliter sine Ang.	Confitebor tibi"															
20. "	Dom. Passionis.	"	"															
23. "	Dom. IV. Quadrages.	"	"															
24. "	Dom. V. in hon. S. Ioseph	Verbes: in hon. S. Ioseph 4 v.	"															
25. "	Dom. VI. in hon. S. Ioseph	Verbes: in hon. S. Ioseph 4 v.	"															
1. Feb.	Epiphania Domini	"	"															

Anno Domini 1910.				Palus ad Pesperas:														
Die	Festo:	Missa:	Offertorium.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.	St. Ag.
1. Jan.	Circumcisio D. N. I. Chr.	Mitterer missa sol. in hon. S. I. Virg. 5 v.	Ipsi sunt coeli"															
2. "	Octava S. Stephani Protom.	Verbes: in hon. S. Ioseph 4 v.	Eugenius"															
3. "	Octava S. Iohannis ap.	Haller: missa III a at 20. c. Ang.	Iustus ut palma"															
6. "	Epiphania Domini.	Haller: missa in hon. S. Iohannis 5 v.	Reges Tharsis"															
9. "	Dom. I. infra Oct. Epiphani.	Weber: missa 7 a.	Jubilate Deo"															
16. "	Dom. II. p. Epiph. S. Iohannis Iesu.	Elber. Ave Mater 4 v.	Confitebor tibi"															
20. "	S. Fabiani et Sebast. M.	Weber missa facilis sine 4 v.	Lactamini in Domini"															
23. "	Dom. Septuagesimae	Choraliter com. Ang.	Banum est confiteri"															

A Diarum Chori 1910-1927 első oldalpárja és az első oldal egy részlete

¹⁴⁰ A kötet további részében Lajos Gyula is csak az 1919-1921. évek nyári zenei szolgálatát dokumentálta, a későbbieket ő sem.

A korszak első két évtizedére nézve a sajtóhírek, műsorlapok és a kottákon esetlegesen felbukkanó nevek, ill. dátumok alapján kísérelhető meg a repertoár rekonstruálása. Néhány adat Lajos Gyula intézménytörténeti munkájából is nyerhető. A kórusnapló részleges pótlására irányuló törekvés csak töredékes eredménnyel járhatott, mivel a helyi sajtó és a *Katolikus Egyházi Zeneközlöny* is elsősorban a nagyhét és húsvét, esetleg a karácsonyi ünnepkör programjának közlésére szorítkozott. Van néhány év, amelyről nagyon kevés az ismeretünk, így pl. 1904-ből szinte semmilyen adat nem maradt fenn.

A nyomtatott kották beszerzése nyilván nem jelenti automatikusan a használatba vételt, de a kéziratok előállításának fáradságos munkája megengedi a feltételezést, hogy minden mű elhangzott, amelyből kéziratot anyag készült. E feltételezést megerősítik az 1910 utáni kéziratok,¹⁴¹ ill. 1910 után kiegészített kottacsomagok,¹⁴² amelyek keletkezéssel megegyező idejű használatát a kórusnapló igazolja. Egy-egy esetben a kottatár a kórusnapló rekonstruálását is segíti.¹⁴³

Az 1910-17. évek egyértelműen elemezhetők, a korábbi évekre vonatkozóan némi óvatossággal tehetők megállapítások.

5. Harminc év zenei szolgálatai és egyéb zenei eseményei¹⁴⁴

A székesegyházi énekhar tevénységét ebben a korszakban kizárólag a liturgia zenei szolgálata határozta meg. Glattot többször kérték, hogy a kórus vállalon Székesegyházon kívüli, nyilvános szereplést is, de ő mindvégig ellenállt. Mindig azt mondta: „*Ez a kar a Jóistené és a templomé.*”¹⁴⁵ Elvéte a Szeminárium ünnepein énekeltek a fiúk, ezeket az eseményeket a *Diarium Chori* nem tartalmazza. A liturgikus szolgálat főképp a Székesegyházban történt, más pécsi templomokban csak kivételes esetekben énekeltek (búzaszentelési városi körmenetet követő szentmise, temetések, etc.).

A korszak végére az évi 52 vasárnap székesegyházi miséjéből 9-10 zajlott a gyermekkar nélkül, a fiúk június végén térhettek haza családjaikhoz, és legkésőbb szeptember második vasárnapján újra munkába álltak.¹⁴⁶ A vasárnapi szolgálaton túl a kórus feladata volt minden

¹⁴¹ *Goller: Iubilare Deo, universa terra* 1914-ben (PEL II.5.c.2/673), *Glatt: Da pacem és Parce Domine* 1915-ben (PEL II.5.c.2/750), *Goller Tui sunt caeli* 1916-ban (PEL II.5.c.2/680), etc. Elvéte akad egy-egy érintetlennek látszó kéziratot kottacsomag, ezzel kapcsolatban megnyugtató példa *Goller: Sperent in te*, amelynek kottái 1913 májusában készültek, és a kórusnapló szerint ugyanakkor volt az egyetlen előadása is. (PALESTRINA KOTTATÁR 223)

¹⁴² *Goller Benedixisti Domine* című motettája legalább hat év kihagyás után 1916-ban hangzott el. Ebből a kottacsomagból az első kézirat 1906-os, de fennmaradt négy 1916-ban írt kézirat is. (PEL II.5.c.2/637)

¹⁴³ *Haller: Tu es Petrus* dossziéján: „*Cantatum 19/II. 93. in Seminario ad jubilaum [...] Sanct. Leonis XIII.*” (PEL II.5.c.2/728)

¹⁴⁴ E fejezet tartalma jelentős egyezést mutat a Lajos Gyula korszakánál írtakkal, tekintve, hogy az első ötven évben csak minimális változások voltak a zenei szolgálat gyakorlatában.

¹⁴⁵ LAJOS 1938. 39.

¹⁴⁶ Az első években még a nyári szünetet is kettéosztották, s az énekes fiúk egyik fele a nyár egyik felében, másik fele a nyár másik felében teljesített szolgálatot. Később könnyítésként az egyik csoportnak a Havi-

nagyobb ünnep liturgiájának zenei szolgálata. Így újévkor és vízkeresztkor, Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepén, a nagyheti szertartások során, húsvéthétfőn, Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén, áldozócsütörtökön, pünkösdhétfőn, úrnapiján, Szent Péter és Pál apostolok ünnepén, mindenszentekkor, halottak napján, a karácsonyi éjféli misén és karácsony mindkét napján, valamint az év végi hálaadáson mindig énekelt a kórus. Az úrnapi körmeneten biztosan közreműködtek a körmeneti himnuszok éneklésével, de Obersteiner körmeneti énekeinek Glatt-kori kéziratai alapján – bár a kórusnapló nem jelzi – a Flórián-napi körmeneten is énekelhettek, akárcsak később Lajos Gyula idején. Számítottak továbbá a kar szolgálatára a püspökszentelés és intronizáció, a kanonoki installációk, gyászmisék és temetések során, továbbá a pápa megválasztásának évfordulóján mondott ünnepi szentmisén. Ebben a korszakban a királyi család életéhez kapcsolódó hálaadó istentiszteletek és gyászmisék is színesítették ezt a nagyon összetett képet.¹⁴⁷

A fiúk a vasárnapi misék és káptalani karimák szolgálata során hamar hozzászoktak a napi két templomi énekléshez.

Voltak az énekkar életében megterhelő alkalmak és nagyon sűrű időszakok, amit különösen arra tekintettel kell megfelelően értékelni, hogy a fiúkórust 9-14 éves gyerekek alkották. A legnagyobb erőpróba a virágvasárnapot, a nagyhetet és a húsvétot magába foglaló kilenc nap volt, az alábbiak szerint:

virágvasárnap:	körmenet és szentmise reggel, káptalani karima délután
nagyszerda:	sötét zsoltosma este
nagycsütörtök:	szentmise reggel, sötét zsoltosma este
nagypéntek:	nagypénteki szertartás reggel, sötét zsoltosma este
nagyszombat:	szentmise délelőtt, feltámadási ájtatosság este
húsvétvasárnap:	szentmise délelőtt, káptalani karima délután
húsvéthétfő:	szentmise délelőtt, káptalani karima délután

Kilenc nap alatt a kórus tizenkét szertartáson énekelt, amelyek némelyike másfél órás vagy annál hosszabb volt. Elhangzott két polifon mise, három gregorián mise (kettő polifon Gloriával), kb. 50 motetta, 3 *Miserere* zsoltár, további 18 falsobordone zsoltár és számos gregorián ének. A felsorolt művek közül a misék és motetták mind különbözők voltak.

hegyi búcsúra (augusztus 5.), a másik csoportnak Nagyboldogasszony ünnepére (augusztus 15.), Ferenc József születésnapjára (augusztus 18.) és Szent István király ünnepére (augusztus 20.) kellett bejőnnie. LAJOS 1938. 41. Utóbbi gyakorlatra egészen 1916-ig van adatunk. A háborús évek ritmusa eltér a korábbiaktól, a megszokottnál későbbi tanévkezdés miatt.

¹⁴⁷ 1916-ig minden évben október 4. a király névnapja; 1910. augusztus 18. I. Ferenc József 80. születésnapja; 1914. július 04. Gyászmise Ferenc Ferdinánd trónörökösért és Zsófia hercegnőért; 1916. november 30. gyászmise I. Ferenc József királyért; 1916. december 30. ünnepi szentmise IV. Károly király koronázása alkalmából; 1917. április 27. Zita királyné névnapja. DIARIUM CHORI

Ez nagyon nagy terhelés volt, 1910-ban a zsolozsmákat nem számítva 86 szertartáson vett részt a kórus,¹⁴⁸ ehhez társult 58 káptalani karima, vagyis összesen 144 szolgálat. Az 1910-1917 között általános 75-85 miseszolgálat és 55-60 vesperás az egész korszakra vélelmezhető.

6. Repertoárelemzés

6.1. Szerkesztési alapelvek

A szerkesztési alapelvek – az összekapcsolhatóság és összehasonlíthatóság érdekében – lényegében megegyeznek a székesegyházi énekkar (1976-tól Palestrina Kórus) 1917-1938, 1962-1987 és 1988-2022 közti repertoárját bemutató cikkekben írt elvekkel.¹⁴⁹ Az elemzésben csak az egyértelműen igazolható adatok jelennek meg, kérdéses esetben pedig az a megoldás, amely kevésbé torzítja a valós összképet.

A misetételek esetében a korábbi tanulmányokhoz igazodva elhagytam azokat az adatokat, ahol csak egy misetétel szerepelt (nagycsütörtöki Gloria, koncertek műsorszámai), de abban a néhány esetben, amikor a miseszolgálat során az ordinarium-tételek két miséből kerültek ki, mindkét misét számításba vettem. A nem csak ordinarium-tételeket tartalmazó kompozíciók egyéb tételei akkor szerepelnek csak a motetták között, ha a források ezeket egyértelműen említik.¹⁵⁰

Bár Lajos Gyula precizitásának nincsen párja, a *Diarium Chori* Glatt Ignác éveiben is egy alaposan gondozott, teljességre törekvő dokumentum, mégis ebben a forrásban is vannak bizonytalan pontok. A nem minden kétséget kizáró lejegyzések egy része feltehetően abból fakad, hogy a lejegyző számára ebben a formában is egyértelmű volt egy minden évben ugyanakkor énekelt mű. A nehézséget jelentő adatok másik csoportját a szerzők azonos című művei adják. Pl. a kórus Michael Haller számos *Ave Mariá*ját énekelte, ezeknél csak a legritkább esetben szerepel pontos megjelölés (Nr. 9. ex XII)¹⁵¹, másutt csak egy szám vagy hangnem vagy csak szólamszám. Utóbbiak pontosan nem azonosíthatók. Hasonló a helyzet a *Pange lingua / Tantum ergo* himnusszal (Goller, Haller, Quadflieg, etc.). Ugyancsak ellehetetleníti az adat pontos besorolását, amikor hiányzik a szólamszám lejegyzése egy olyan címnél, amelyhez két- vagy több, különböző szólambeosztású mű tartozik ugyanazon szerzőtől. Ezek a hiányos adatok a tanulmány mellékletét képező táblázatban kmn. (külön megjegyzés nélkül) jelzéssel szerepelnek, és a különféle művek összegzésénél természetesen nem számolandók.

¹⁴⁸ A június 29. és augusztus 14., ill. augusztus 21. és szeptember 4. közötti napokról nincsenek adataink.

¹⁴⁹ Onhausz Miklós: A Pécsi Székesegyház énekkarának története és repertoárja Lajos Gyula karnagyai éve alatt (1917-1938). In: Parlando, 2025/2.; Onhausz Miklós: A Pécsi Székesegyház Palestrina Kórusának repertoárja 1962-től 1987-ig. In: Parlando, 2023/4.; Onhausz Miklós: A Pécsi Székesegyház Palestrina Kórusának története és repertoárja 1988-tól napjainkig. In: Parlando, 2023/2.

¹⁵⁰ E korszakban: *Libera me* tétel a gyászmisékből.

¹⁵¹ Michael Haller: *Offertorium "Ave Maria" Op. 94. (XII Ave Maria)*. Emellett több más gyűjteményben is található *Ave Maria* című művek Hallertől.

Az évekre lebontott adatsorok közlésére nincs lehetőség, de a korszak kettéosztása itt is indokolt, hiszen az 1910. január 1-je előtti és utáni időszak forrásadottságai között sajnos drámai a különbség. Az 1910 előtti adatok összegzése csak a forma kedvéért történt meg, ezekből átfogó megállapítások nem tehetők.

Lajos Gyula 1917 októberében vette át az énekkar irányítását, az 1917. évet még teljes egészében Glatt Ignác korszakához számítottam.

6.2. Misék

A Pécsi Székesegyház kórusa által előadott misekompozíciók vizsgálatához az 1888 és 1917 közötti időszakból 565 adatunk van, az 1910 előtt évekből (a vélelmezett cca. 1000 miséből) mindössze 86, az utolsó nyolc évből 479. A rendelkezésre álló adatok alapján a Pécsi Székesegyház énekkara Glatt Ignác irányításával harminc év alatt 26 szerző (legalább) 105 többszólamú misekompozícióját énekelte. Ez – tekintve, hogy az 1917. évi Elenchus 144 rendelkezésre álló misekompozíciót említ – közel lehet a valós számhoz, de az 1910 előtti számottevő adatvesztés miatt biztosan nem a teljes érték.

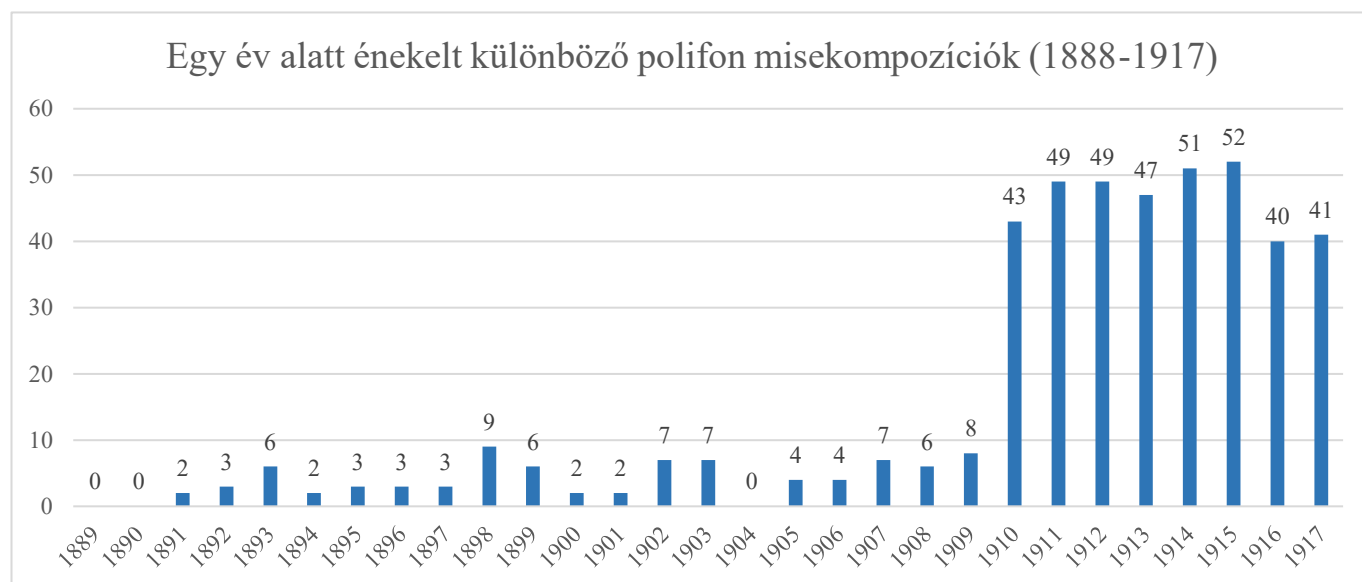
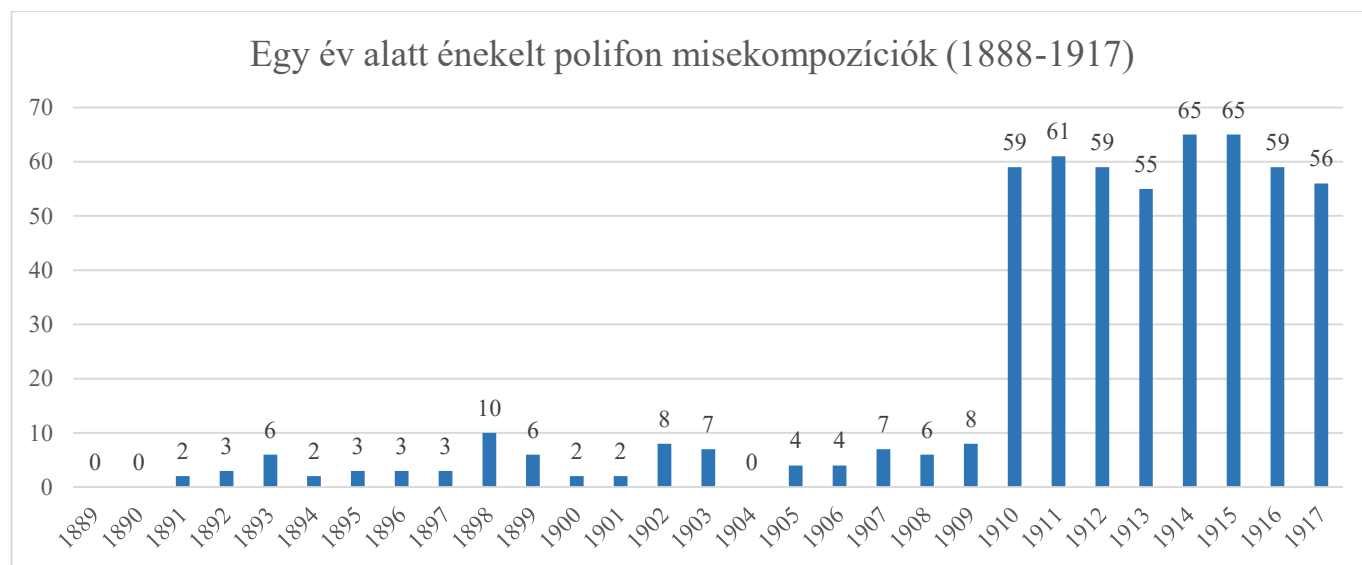
Az énekelt misék szólamszám szerinti megoszlása (Szám = az adott időszakban előadott különböző misék, Σ = ezek összes előfordulása)						
	1888-1917		1888-1909		1910-1917	
	Szám	Σ	Szám	Σ	Szám	Σ
2 szólam orgonakísérettel	22	114	5	5	21	109
3 szólam orgonakísérettel	2	7	0	0	2	7
4 szólam	28	146	10	14	26	132
4 szólam orgonakísérettel	29	197	10	19	29	178
5 szólam	20	80	14	33	15	47
5 szólam orgonakísérettel	1	5	0	0	1	5
6 szólam	3	9	3	9	0	0
Nem azonosítható	-	7	-	6	-	1
Összesen	105	565	42	86	94	479

Látható, hogy a repertoárban számos két- és háromszólamú, orgonakíséretes mise szerepel.¹⁵² Ezeket az egyneműkari műveket a fiúk nyári távolléte, ill. évközi betegsége esetén énekelte a kórus, valamint olyan esetekben, amikor egy nem kiemelt hétközi szertartásra nem kérték ki a fiúkat az iskolából. Érdekes ezeket a miséket leválasztani, hogy megkapjuk az énekiskolás gyerekek teljesítményének számait: a vizsgált harminc évben a teljes kórus 22 szerző 80 miséjét énekelte (433 adat alapján).

¹⁵² Van továbbá egy 3 vagy 4 szólamban is megszólaltatható, 4 szólamúként regisztrált férfikari *Requiem* (Griesbacher Op. 91.)

Az egy év alatt énekelt misékről készített diagramokon jól látható, hogy nagyon kevés az ismétlődés, a legtöbb mise évente egyszer hangzott el. Évi két előfordulás gyakoribb, a három már ritkaságszámba megy (mindössze 8 eset), a négy egészen kirívó (1 eset, 1917-ben). Az évente kétszer elővett miséket jellemzően nem egymás utáni vasárnapokon énekelték, de néha ilyen is előfordult, elsősorban a repertoárba frissen beépített műveknél.¹⁵³

Több mint 160 adatunk van gregorián misék énekléséről, de ezek lejegyzése két kivételtől eltekintve egyszerűen „choraliter” formában történt. Glatt Ignác éveiben a nagybőjti és adventi vasárnapokon csak gregorián misék hangzottak el, ezzel igazodott az elcsendesülés egyházi időszakaihoz. Ebből az évenként énekelt 10-13 gregorián miséből adódnak a polifon misék kimutatásában a Lajos Gyula későbbi korszakához képest alacsonyabb értékek.

¹⁵³ Griesbacher: *Missa in hon. S. Familiae* 1914. január 25. és február 2.; Griesbacher: *Missa in hon. S. Benedicti* 1914. május 3. és 10. Érdekes, hogy még ezen ismétléseknél is esett a két vasárnap közé hétközi szolgálat, eltérő misekompozícióval.

A jegyzékben szereplő 105 misekompozícióból mindössze 11 (10,5%) reneszánsz alkotás, míg 94 (89,5%) XIX-XX. századi, döntően a Cecília-mozgalomhoz köthető német, osztrák és svájci szerzők kompozíciója. A teljes előadói gyakorlatot vizsgálva még nagyobb a kortárs művek túlsúlya: az összes adat 4,4%-a (25 mise) reneszánsz szerző munkája, 95,6% (540 mise) későromantikus, főképp regensburgi vagy regensburgi kötődésű szerzők alkotása. A 105 különböző mise közül 18-18 Michael Haller és Ignaz Mitterer, 9-9 Peter Griesbacher és Ludwig Ebner, 6 Georg Viktor Weber, 5-5 Vincenz Goller és Giovanni Pierluigi da Palestrina, 4 pedig Franz Nekes műve. A többi zeneszerzőtől 1-3 misét énekelt a kórus. A teljes előadói gyakorlatot vizsgálva az 565 miséből 98 (17,3%) Mitterer, 91 (16,1%) Haller, 61 (10,8%) Ebner, 52 (9,2%) Griesbacher, 43 (7,6%) Goller alkotása.

Legtöbbet énekelt misék				
	Szerző	Cím	Szólam	Összes előfordulás
1.	Nekes, Franz	Missa in hon. S. Josephi Op. 43.	4	15
2.	Goller, Vincenz	Missa in hon. Sanctorum Omnium Op. 4.	2+Org	14
3.	Goller, Vincenz	Missa in hon. S. Aloysii Gonzagae Op. 34.	4+Org	13
4.	Griesbacher, Peter	Missa in hon. S. Gregorii Op. 90.	2+Org	13
5.	Quadflieg, Jakob	Missa in hon. S. Jacobi Op. 4.	4+Org	13
6.	Auer, Joseph	Missa in hon. B. M. V. de Lourdes Op. 2.	4+Org	12
7.	Haller, Michael	Missa XII. Op. 27b.	4	11
8.	Mitterer, Ignaz	Missa Dom. V. in hon. S. Joseph Op. 67.	4+Org	11
9.	Ebner, Ludwig	Missa Solemnis Op. 23.	4	10
10.	Pfeiffer, Theodor	Missa in hon. S. Theodori	4	10
11.	Schildknecht, Josef	Missa "Sub tuum praesidium" Op. 21.	4+Org	10

A rendelkezésünkre álló töredékes adatok azt mutatják, hogy az első másfél évtized repertoárja gazdagabb volt a második tizenöt évben látottaknál.¹⁵⁴ Az 5-6 szólamú reneszánsz misék teljes eltűnése a férfikar állapotával állhat összefüggésben. De elfogytak a négyszólamú reneszánsz misék is: 1910 után mindössze három könnyű XVI. századi ordináriumot adott elő a kórus (1 Anerio, 2 Viadana). Mivel az eszmény a Palestrina-kortársak zenéje volt, Glatt pedig sok tekintetben a kortársainál merevebben ragaszkodott a ceciliánus elvekhez, nehezen érthető, hogy legalább alkalmanként miért nem történt kísérlet több reneszánsz mű bemutatására, akár csak az egyszerűbbek közül.

6.3. Motették

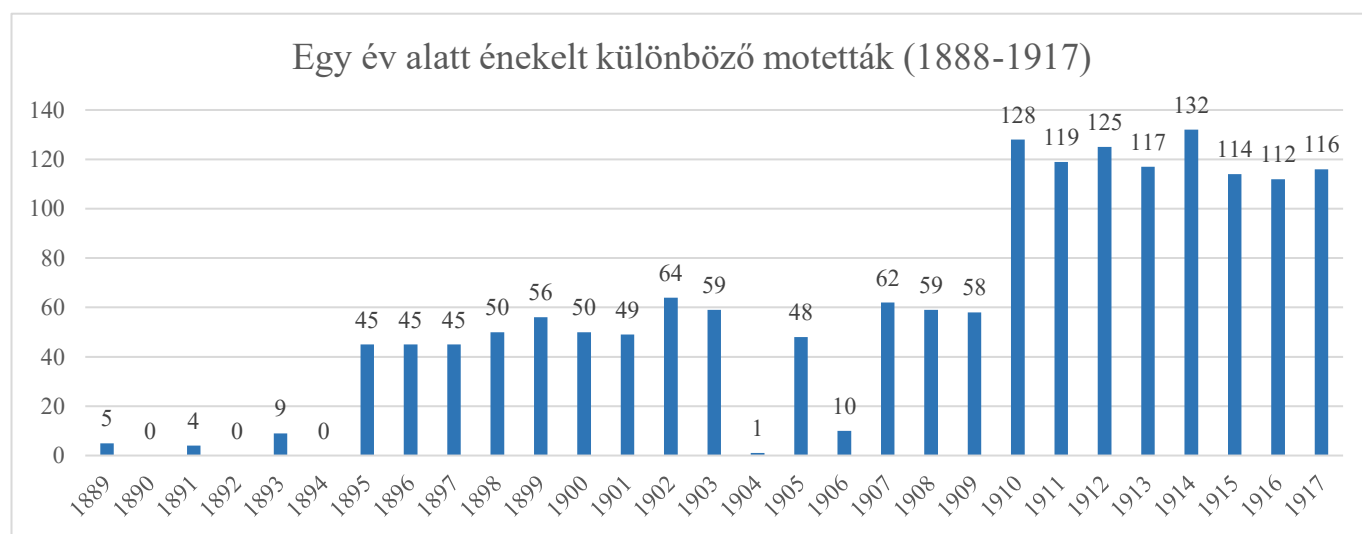
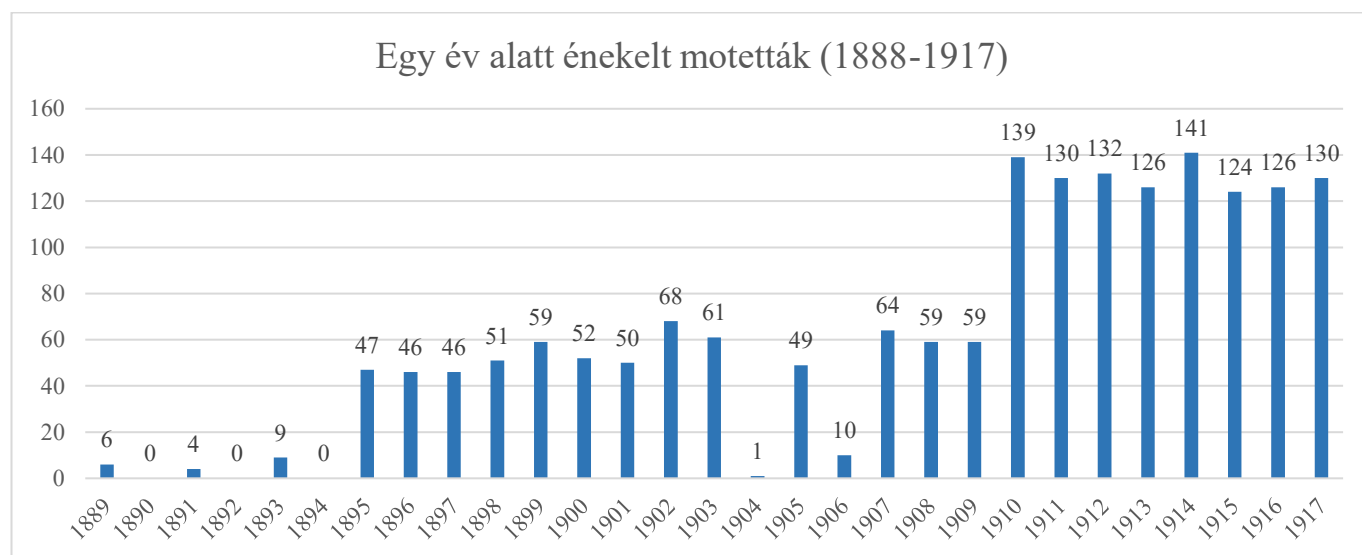
A tanulmány mellékletét képező zeneműjegyzék második szakasza 46 szerző 323 művét tartalmazza. A művek közül 302 a Diarium Chori, ill. a részlegesen rekonstruált 1910 előtti kórusnapló, 21 pedig a kottatári kéziratok kapcsán fent írt elvek alapján került a jegyzékbe.

¹⁵⁴ Gyökeresen eltérő arányokat azonban valószínűleg hiba lenne feltételezni.

A kottatár vizsgálatától előzetesen több XVI. századi motettát reméltem, ehhez képest mindössze 5 Palestrina- és 1 Victoria-motettával bővült a jegyzék. A kis számú, összesen mindössze 21, kottatári kéziratok alapján jegyzékbe emelt mű egyrészt megerősíti a hipotézist, hogy csak az énekelt repertoárba bekerülő művekhez készült kéziratos szölamanyag, másrészt a kibővített lista alapján nagy biztonsággal feltételezhető, hogy bár az 1890-es években történt kísérlet a reneszánsz művek szélesebb körű használatára, a repertoár összetétele gyökeresen nem tért el az 1910 utáni kórusnaplóban látottaktól.

Erről a zeneműcsoportról 1789 adatunk van,¹⁵⁵ 741 az 1910 előtti évekből, 1048 a kórusnapló által dokumentált utolsó nyolc évből. A veszteség tetemes, de arányaiban kevesebb a miséknél feltételezett hiánynál, mert a nagyhét műsora (cca. 50 motettával) majdnem minden évről rendelkezésre áll.

A motettákra is érvényes, hogy nagyon kevés az egy éven belüli ismétlődés. Egy évben háromszor énekelt műre öt, négyszer énekelt műre egyetlen példa akad a korszakban.

¹⁵⁵ Ez csak a konkrét adatokat tartalmazza, a kottatár alapján besorolt 20 motetta első vélelmezett előadását akkor sem, ha ez a kottán szereplő dátum alapján egyes esetekben lehetséges lenne.

Az évente 40-50 misén felül énekelt 110-130 különféle motetta még akkor is figyelemre méltó teljesítmény, ha tudjuk, hogy egy hivatásos együttes adta elő, amelynek gyermekénekeseit Glatt Ignác énekoktatási módszerével fél év után, mint biztos kottaolvasókat állították a karba.

Legtöbbet énekelt motetták (1888-1917)				
	Szerző	Cím	Szólam	Összes előfordulás
1.	Mitterer, Ignaz	Christus factus est	4	26
2.	Anerio, Felice	Christus factus est	4	24
3.	Glatt Ignác	Exsurge	4	22
4.	Lassus, Orlande de	Improperium	4	22
5.	Mettenleiter, J. G.	Vexilla regis	6	22
6.	Glatt Ignác (?) ¹⁵⁶	Lauda Sion	4	21
7.	Haller, Michael	Iesu dulcis amor	4	21
8.	Haller, Michael	Terra tremuit	4	21
9.	Mettenleiter, J. G.	Mandatum novum	4	21
10.	Mitterer, Ignaz	Responsorium 1. In monte Oliveti	4	21
11.	Palestrina, G. P. da	Popule meus (Improperia)	8	21
12.	Haller, Michael	Responsoria 19-27.	4	19

Legtöbbet énekelt motetták (1910-1917)				
	Szerző	Cím	Szólam	Összes előfordulás
1.	Haller, Michael	Ascendit Deus	4	14
2.	Haller, Michael	Benedictus sit	4	10
3.	Mitterer, Ignaz	Elegerunt Apostoli	4	10
4.	Schildknecht, Josef	Ecce sacerdos Op. 37. Nr. 2.	4+Org	10
5.	Witt, Franz Xaver	Ecce sacerdos	4	10
6.	Ahle, Johann Nep.	Ecce sacerdos	5	9
7.	Anerio, Felice	Christus factus est	4	9
8.	Goller, Vincenz	De profundis	4+Org	9
9.	Haller, Michael	Angelus Domini	4	9
10.	Haller, Michael	Confirma hoc	4	9
11.	Haller, Michael	Diffusa est gratia	4	9
12.	Haller, Michael	Tui sunt coeli	4	9

¹⁵⁶ A hagyomány szerint Glatt Ignác írta, de valószínűbb, hogy ismeretlen szerző műve.

Az 1910 előtti évekről rendelkezésünkre álló töredékes adatbázis nagyban torzítja az összképet, mivel ebből az időszakból főképp a nagyhét, a húsvét és a karácsony zenei anyaga maradt fenn, ezek azonban 1895-től kezdve szinte hiánytalanul. Ennek megfelelően a teljes korszak „legtöbbet énekelt” motettái a nagyheti és húsvéti liturgia zeneművei. Egész más listát kapunk, ha csak a – kórusnaplónak köszönhetően – teljes egészében dokumentált évek adatait rendezzük. A nagyheti és húsvéti motetták jelentős része utóbbi esetben is előkelő helyen áll, többnyire 8-8 adattal, de itt eléjük kerülnek azok a művek, amik szintén minden, vagy majdnem minden évben elhangzottak, de egyes években többször is sorra kerültek.

A 323 különböző mű közül 43 (13,3%) régizene,¹⁵⁷ 280 (86,7%) pedig XIX-XX. századi szerző műve. A motettákból 104 (32,2%) Michael Haller, 62 (19,3%) Ignaz Mitterer, 25 (7,7%) Vincenz Goller, 18 (5,6%) Giovanni Pierluigi da Palestrina, 14 (4,3%) Ludwig Ebner és 10 (3,1%) Peter Heinrich Thielen munkája. A többi szerző tíznél kevesebb művel szerepel a repertoárban.

A teljes adatmennyiség 20,3%-a (363 mű) reneszánsz, ill. elenyésző részben barokk, 79,7%-a (1426 mű) későromantikus, vagyis kortárs darab.¹⁵⁸ Az 1789 motettából 659 (36,8%) Haller, 336 (18,8%) Mitterer, 135 (7,6%) Ingegneri, 96 (5,4%) Palestrina, 85 (4,8%) Goller, 58 (3,2%) Lassus, 55 (3,1%) Thielen szerzeménye.¹⁵⁹ Jól látható, hogy a teljes adatmennyiség kissé erősebb régizenei arányszáma legfőképp Ingegneri nagypénteki responzóriumainak köszönhető, mivel erről a kilenc motettáról tizenöt évből is van adat.

Ugyan a kórus birtokában volt a *Musica Divina* 137 motettát tartalmazó kötetének nyomtatott szólamanyaga, az ebben található szerzők többségének (Clemens non Papa, Gallus, Nanini, etc.) munkái nem épültek be a repertoárba.

Glatt a kezdetektől igyekezett változatossá tenni a repertoárt, munkája e téren is különleges, még ha ez a változatosságra törekvés nem is olyan látványos, mint a későbbi karnagyoké.¹⁶⁰ A legtöbb címhez több szerző műve is rendelkezésre állt, s a karnagy élt is a lehetőséggel, a műjegyzékben többnyire 2-4 azonos című motettát találunk. Voltak a repertoárnak köbe vésett elemei, amelyek tekintetében nem mutatkozik szándék a változtatásra; így pl. nem múlt el virágvasárnap *Lassus: Improperium expectavit*, nagycsütörtöki lábmosás *Mettenleiter: Mandatum novum*, vagy nagypénteki szertartás *Palestrina: Improperia*, *Mettenleiter: Vexilla regis* és *Haller: Iesu dulcis amor* nélkül. A legnagyobb diverzitást a

¹⁵⁷ 40 reneszánsz és 3 barokk mű

¹⁵⁸ A legtöbbet énekelt motetták két listáját látva felmerülhet a kérdés, hogy ezeken az arányokon vajon mennyit torzít az első 22 év adatainak töredékessége. Az 1910-17 közti éveket vizsgálva az 1048 adat 19,5%-a (204 mű) reneszánsz, ill. kis részben barokk, míg 80,5%-a (844 mű) későromantikus, ceciliánus mű. A különbség tehát nem jelentős.

¹⁵⁹ Az 1910-17 közti 1048 motettából 375 (35,8%) Haller, 176 (16,8%) Mitterer, 80 (7,6%) Goller, 72 (6,9%) Ingegneri, 69 (6,6%) Palestrina, 32 (3,1%) Lassus, 28-28 (egyenként 2,7%) Thielen és Ebner.

¹⁶⁰ Pl. Lajos Gyula gyakran változtatott a nagyheti responzóriumok rendjén, Mayer Ferenc pedig néha még az egy napon énekelt kilenc responzóriumot is két szerző gyűjteményéből választotta. Glattnál – néhány kísérleti évet leszámítva – jól bevált rendszerként vonulnak végig a korszakon Mitterer nagycsütörtöki, Ingegneri nagypénteki és Haller nagyszombati responzóriumai.

püspök bevonulásakor énekelt *Ecce sacerdos magnus* c. mű mutatja, a harminc év során 19 különböző *Ecce sacerdos*-szal fogadták az egyházmegye főpásztorát.¹⁶¹

6.4. Falsobordone zsoltárok

A XVI. századi falsobordone zsoltárfeldolgozások egy gregorián és egy többszólamú sor váltakozásával létrehozott, „egyenletes ritmusú, akkordikusan szerkesztett *cantus-firmus* kompozíciók”.¹⁶² Korszakunkban az énekkar a vasárnap délutáni zsolozsma szolgálata során alkalmazta ezeket a zeneműveket, továbbá ilyen szerkezetűek a nagyhéten énekelt *Miserere* zsoltárok (Allegri, Anerio, Palestrina).

Viadana: Ps. 126. Nisi Dominus (partitúra, első oldal). Glatt Ignác kézírása. PALESTRINA KOTTATÁR 451

¹⁶¹ Elméletileg még ennél is több *Ave Maria* és *Pange lingua / Tantum ergo* c. művet énekelhettek, de ezek teljes körű beazonosítása a kottatárban található rengeteg különféle darab és a kórusnapló nem kellő pontosságú feljegyzései miatt nem lehetséges.

¹⁶² Brockhaus – Riemann: Zenei lexikon I. Zeneműkiadó, Budapest, 1983. 546.

A kottatárban fennmaradt kották mind kéziratok. Lehetséges forrásuk mindenekelőtt a zeneszerzők négy-öt szólamú zsoltársorait is tartalmazó *Musica Divina*. Az itt közölt, szöveg nélkül kiadott sorokra tetszőleges zsoltárszöveg alkalmazható. Esetenként Glatt a partitúrákon a *Musica Divina* III. kötetét (Regensburg, 1859.), valamint a *Kirchenmusikalisches Jahrbuch* és a *Musica Sacra* bizonyos számait jelölte meg forrásként.

A *Diarium Chori*ban minden vasárnapi és ünnepi zsolozsmáról van feljegyzés, szerző nélkül, csak a cím és a tonus feltüntetésével. Egy szertartáson öt zsoltár hangzott el (leggyakrabban a 109-113. számúak), továbbá a *Magnificat* c. hálaének, amely a zsolozsma állandó része.

Psalmi ad Vesperas:

Ps. 104 Dixit Dominus.	Ps. 110 Confitebor.	Ps. 111. Beatus vir.	Ps. 112 Laudate pueri.	Ps. 113. In exitu Israel.	Ps. 115. Credidi.	Ps. 116. Laudate Dominum.	Ps. 121. Lactatus sum.	Ps. 125. In conspectu.	Ps. 126. Misericordia.	Ps. 131. Memento Domine.	Ps. 137. Confitebor.	Ps. 138. Dilexisti probos.	Ps. 147. Laudate Dominum.	Canticum Magnificat.
VI.			III ₃				IV ₁		I ₁				II.	II.
VIII ₁	VIII ₃	III ₁	VIII ₁		IV ₁									I ₂
VIII ₁			III ₁		III ₁			I ₁				I ₁		II.
II.	I ₂	I ₄	IV ₁	VIII ₄										I ₃
"	"	"	"	"										VIII ₁

A *Diarium Chori* 1910-1927 második oldalának részlete

A tanulmány mellékletét képező jegyzék a kórusnapló szórványos adatait és a kottatárban fellelt kéziratokat tartalmazza. A valós kép közel állhat a Glattot követő korszak Lajos Gyula által részletesebben dokumentált zsoltáréneklési gyakorlatához.¹⁶³

6.5. Cantus gregorianus

A kórusnaplóban csak elvétele szerepelnek a gregorián énekre vonatkozó feljegyzések, de a mise proprium tételei minden szertartáson elhangzottak, vagyis több százra tehető a kórus által egy év alatt énekelt gregorián dallamok száma.

¹⁶³ Onhausz Miklós: A Pécsi Székesegyház énekkarának története és repertoárja Lajos Gyula karnagyai éveitől (1917-1938). 36. In: Parlando, 2025/2.

7. A Pécsi Székesegyház énekkara által énekelt művek jegyzéke (1888-1917)

7.1. Polifon misék

Szerző	Cím	Szólam	1888 – 1917		1888 – 1909		1910 – 1917	
			Év	Σ	Év	Σ	Év	Σ
Anerio, Felice	Missa Brevis	4	2	2	0	0	2	2
Auer, Joseph	Missa in honorem Beatae Mariae Virginis Immaculatae de Lourdes Op. 2.	4+Org	9	12	2	2	7	10
Auer, Joseph	Missa solemnis in honorem St. Josephi Op. 16a	4	2	2	1	1	1	1
Bill, Johann	Missa in hon. Beatae Mariae Virginis sub titulo „Consolatrix afflictorum” Op. 12.	2+Org	1	1	0	0	1	1
Büning, Franz	Missa in honorem Beatae Mariae Virginis Op. 1.	4	3	3	0	0	3	3
Croce, Giovanni	Missa Prima (Sexti toni)	5	2	2	2	2	0	0
Croce, Giovanni	Missa Secunda (Tertii toni)	5	1	1	1	1	0	0
Croce, Giovanni	Missa Tertia (Octavi toni)	5	6	6	6	6	0	0
Ebner, Ludwig	Missa „Ave Mater amabilis” Op. 26.	4	5	7	0	0	5	7
Ebner, Ludwig	Missa „Ave Regina Coelorum” Op. 39.	5	1	1	0	0	1	1
Ebner, Ludwig	Missa de Nat. Domini Nostri Jesu Christi Op. 65.	4+Org	7	7	3	3	4	4
Ebner, Ludwig	Missa de Spiritu Sancto Op. 41.	4+Org	7	7	2	2	5	5
Ebner, Ludwig	Missa in hon. Sanctissimi Cordis Jesu Op. 20.	2+Org	5	9	0	0	5	9
Ebner, Ludwig	Missa in hon. S. Josephi Op. 14.	2+Org	6	9	1	1	5	8
Ebner, Ludwig	Missa „Laetentur coeli” Op. 55.	5	3	4	2	3	1	1
Ebner, Ludwig	Missa „Regina Angelorum” Op. 28.	2+Org	6	7	1	1	5	6
Ebner, Ludwig	Missa Solemnis Op. 23.	4	8	10	3	3	5	7
Glock, Max	Missa pro Defunctis	3+Org	1	1	0	0	1	1
Goller, Vincenz	Missa in hon. B. M. V. de Loretto Op. 25.	4+Org	3	4	0	0	3	4
Goller, Vincenz	Missa in hon. S. Aloysii Gonzagae Op. 34.	4+Org	6	13	0	0	6	13
Goller, Vincenz	Missa in hon. S. Clementis Hofbauer Op. 66.	4+Org	4	4	0	0	4	4
Goller, Vincenz	Missa in hon. S. Stephani Protomartyris Op. 8.	4+Org	7	8	2	2	5	6
Goller, Vincenz	Missa in hon. Sanctorum Omnium Op. 4.	2+Org	7	14	0	0	7	14
Griesbacher, Peter	Missa in hon. B. M. V. Matris Dolorosae Op. 9.	5	2	2	0	0	2	2
Griesbacher, Peter	Missa in hon. S. Benedicti Op. 133.	4+Org	2	4	0	0	2	4
Griesbacher, Peter	Missa in hon. S. Familiae Op. 70.	4+Org	4	9	0	0	4	9
Griesbacher, Peter	Missa in hon. S. Francisci Xaverii Op. 68.	4+Org	1	1	0	0	1	1
Griesbacher, Peter	Missa in hon. S. Gabrielis Archangeli Op. 30.	5	7	8	2	2	5	6
Griesbacher, Peter	Missa in hon. S. Gregorii Op. 90.	2+Org	7	13	0	0	7	13
Griesbacher, Peter	Missa pro Defunctis Op. 73.	4+Org	2	2	0	0	2	2
Griesbacher, Peter	Missa pro Defunctis Op. 91.	4+Org	3	4	0	0	3	4
Griesbacher, Peter	Missa pro Defunctis Op. 131.	4+Org	3	3	0	0	3	3
Griesbacher, Peter	Missa pro Defunctis kmn.	4+Org	3	4	0	0	3	4
Griesbacher, Peter	Missa kmn.	2+Org	2	2	0	0	2	2
Haller-Quadflieg	Missa I. Op. 4.	4+Org	7	7	0	0	7	7
Haller, Michael	Missa III. Op. 7a.	2+Org	3	4	0	0	3	4
Haller, Michael	Missa IV. Op. 8a.	2+Org	1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Missa VI. Op. 13b.	4+Org	7	8	1	1	6	7
Haller, Michael	Missa VII. in hon. S. Cunegundis Op. 19.	4	2	3	0	0	2	3
Haller, Michael	Missa VIII. „O salutaris hostia” Op. 20.	4	4	4	1	1	3	3
Haller, Michael	Missa IX. „O quam suavis” Op. 22.	4	7	7	2	2	5	5
Haller, Michael	Missa X. Op. 23.	2+Org	1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Missa XI. in hon. S. Henrici Op. 24.	5	7	8	4	4	3	4
Haller, Michael	Missa XII. Op. 27b.	4	8	11	1	1	7	10
Haller, Michael	Missa XIII. in hon. S. Ursulae Op. 31.	4	2	2	0	0	2	2
Haller, Michael	Missa XIV. Op. 41.	4	4	4	0	0	4	4

Szerző	Cím	Szólam	1888 – 1917		1888 – 1909		1910 – 1917	
			Év	Σ	Év	Σ	Év	Σ
Haller, Michael	Missa XV.Op. 53.	2+Org	1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	Missa XVI. In hon. S. Antonii de Padua Op. 62a.	2+Org	2	2	0	0	2	2
Haller, Michael	Missa XVI. In hon. S. Antonii de Padua Op. 62b.	4+Org	5	7	0	0	5	7
Haller, Michael	Missa XIX. In hon. S. Michaelis Archang. Op. 71.	5	8	9	4	4	4	5
Haller, Michael	Missa XX. In hon. S. Caeciliae Op. 86.	5	3	3	1	1	2	2
Haller, Michael	Missa pro Defunctis Op. 81.	5	2	2	0	0	2	2
Haller, Michael	Missa kmn.	2+Org	4	4	0	0	4	4
Haller, Michael	Missa kmn.	4+Org	1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Missa kmn.	5	1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	Missa kmn.	?	1	1	1	1	0	0
Hohnerlein, Max	Missa in hon S. Cordis Jesu Op. 33.	2+Org	1	1	0	0	1	1
Kohler, Alois	Missa Tertia Op. 4.	4	6	7	0	0	6	7
Kohler, Alois	Missa Quarta Op. 6.	5	3	3	0	0	3	3
Kohler, Alois	Missa pro Defunctis Op. 3.	3+Org	4	6	0	0	4	6
Meurerer, J. G.	Missa Dominicalis V. in hon. St. Georgii Op. 37.	2+Org	6	9	0	0	6	9
Meurerer, J. G.	Missa in adorationem St. Crucis Op. 34.	4+Org	6	9	0	0	6	9
Mitterer, Ignaz	Missa brevis de Sanctis Apostolis Op. 35. (DC: in hon. S. Apostolorum)	5	3	3	0	0	3	3
Mitterer, Ignaz	Missa de Ascensione Domini Op. 30.	5	4	4	0	0	4	4
Mitterer, Ignaz	Missa de Ss. Virginibus Op. 79.	2+Org	2	3	0	0	2	3
Mitterer, Ignaz	Missa Dominicalis IV. Op. 66.	2+Org	2	3	1	1	1	2
Mitterer, Ignaz	Missa Dominicalis V. in hon. S. Joseph Op. 67.	4+Org	8	11	0	0	8	11
Mitterer, Ignaz	Missa Dominicalis VI. Op. 71.	4+Org	4	5	0	0	4	5
Mitterer, Ignaz	Missa Dominicalis VII. in hon. S. Cassiani Martyris Op. 113.	4+Org	7	9	0	0	7	9
Mitterer, Ignaz	Missa Festiva in hon. S. Caroli Borromaei Op. 24.	4+Org	5	5	2	2	3	3
Mitterer, Ignaz	Missa in Epiphania Domini Op. 40.	5	2	2	1	1	1	1
Mitterer, Ignaz	Missa in hon. Omnium Sanctorum Op. 86.	5	6	6	1	1	5	5
Mitterer, Ignaz	Missa in hon. S. Thomae Aquinatis Op. 10.	4+Org	3	3	1	1	2	2
Mitterer, Ignaz	Missa in laudem et adorationem Sanctissimi Nominis Jesu Op. 18a.	2+Org	1	2	0	0	1	2
Mitterer, Ignaz	Missa in laudem et adorationem Sanctissimi Nominis Jesu Op. 18b.	4+Org	5	6	0	0	5	6
Mitterer, Ignaz	Missa pro Defunctis Op. -	4+Org	3	3	1	1	2	2
Mitterer, Ignaz	Missa pro Defunctis Op. 69a.	2+Org	1	1	0	0	1	1
Mitterer, Ignaz	Missa pro Defunctis Op. 69b.	4+Org	3	3	0	0	3	3
Mitterer, Ignaz	Missa pro Defunctis kmn.	4+Org	4	4	2	2	2	2
Mitterer, Ignaz	Missa sol. in hon. B. M. V. Assumptae Op. 45.	5	5	7	1	1	4	6
Mitterer, Ignaz	Missa VIII. toni Op. 26.	4	6	6	0	0	6	6
Mitterer, Ignaz	Missa kmn.	2+Org	5	6	0	0	5	6
Mitterer, Ignaz	Missa kmn.	?	5	6	4	5	1	1
Nekes, Franz	Missa Brevis Op. 12.	4	5	5	0	0	5	5
Nekes, Franz	Missa Festiva (v. Solemnis)	5	6	6	4	4	2	2
Nekes, Franz	Missa in hon. S. Josephi Op. 43.	4	9	15	1	1	8	14
Nekes, Franz	Missa „O crux ave”	6	2	2	2	2	0	0
Palestrina, G. P. da	Missa Brevis	4	1	1	1	1	0	0
Palestrina, G. P. da	Missa „Ecce ego, Joannes”	6	2	2	2	2	0	0
Palestrina, G. P. da	Missa „Iste confessor”	4	2	2	2	2	0	0
Palestrina, G. P. da	Missa „Papae Marcelli”	6	5	5	5	5	0	0
Palestrina, G. P. da	Missa kmn.	5	1	1	1	1	0	0
Pfeiffer, Theodor	Missa in hon. S. Theodori	4	7	10	0	0	7	10
Piel, Peter	Missa „Adoro te”	4	3	3	0	0	3	3
Piel, Peter	Missa in hon. S. Helenae Imperatricis Op. 110.	4	2	2	0	0	2	2

Szerző	Cím	Szólam	1888 – 1917		1888 – 1909		1910 – 1917	
			Év	Σ	Év	Σ	Év	Σ
Piel, Peter	Missa in ven. S. Tunicae Domini Nostri Jesu Christi Op. 71. (?) (kmn. 5 v.)	5	1	1	1	1	0	0
Quadflieg, Jakob	Missa in hon. Immac. Concept. B. M. V. Op. 3.	2+Org	7	9	1	1	6	8
Quadflieg, Jakob	Missa in hon. S. Jacobi Op. 4.	4+Org	9	13	1	1	8	12
Rathgeber, Georg	Missa in hon. S. Agathae Op. 6.	2+Org	2	2	0	0	2	2
Schildknecht, Josef	Missa in hon. S. Josephi Op. 14.	2+Org	1	1	0	0	1	1
Schildknecht, Josef	Missa pro Defunctis Op. 25.	4+Org	8	8	2	2	6	6
Schildknecht, Josef	Missa „Sub tuum praesidium” Op. 21.	4+Org	6	10	0	0	6	10
Schöllgen, W.	Missa in hon. S. Henrici Op. 6.	4	5	5	1	1	4	4
Stehle, J. G. E.	Missa „Salve Regina”	4+Org	2	3	0	0	2	3
Sychra, Josef Cyril	Missa in hon. S. Ludmilae Op. 53.	2+Org	4	5	0	0	4	5
Sychra, Josef Cyril	Missa Sollemnis	5+Org	3	5	0	0	3	5
Viadana, Lodovico	Missa „Cantabo Domino”	4	1	1	0	0	1	1
Viadana, Lodovico	Missa „L’hora passa”	4	2	2	0	0	2	2
Weber, Georg Viktor	Leichte messe für zwei gleiche stimmen mit orgelbegleitung (DC: brevis et facilis 2 v. cum Org.)	2+Org	2	4	0	0	2	4
Weber, Georg Viktor	Missa brevis et facilis (I.) sine Credo	4	7	7	0	0	7	7
Weber, Georg Viktor	Missa brevis et facilis II.	4	2	2	0	0	2	2
Weber, Georg Viktor	Missa brevis et facilis III.	4	6	6	0	0	6	6
Weber, Georg Viktor	Missa Quarta	4	6	8	0	0	6	8
Weber, Georg Viktor	Missa Quinta	4	8	9	1	1	7	8

7.2. Motetták

A Kézirat rovat rövidítései: G – Glatt Ignác; L – Lajos Gyula; F – fiúénekesek. Több évszám esetén a legkorábbi szerepel.

Szerző	Cím	Szólam	Kézirat	1888 – 1917		1888 – 1909		1910 – 1917	
				Év	Σ	Év	Σ	Év	Σ
Ahle, Johann Nep.	Ecce sacerdos	5	G, F	8	12	2	3	6	9
Allmendinger, Carl	Regina caeli	4	G, F, 1900	1	1	1	1	0	0
Anerio, Felice	Christus factus est	4		21	24	13	15	8	9
Auer, Joseph	Te Deum	2+Org		1	1	0	0	1	1
Auer, Joseph	Te Deum	4+Org		2	2	2	2	0	0
Bartsch, Joseph	Assumpta est	2+Org		1	1	0	0	1	1
Bonvin, Ludwig	Ecce sacerdos	2+Org		1	1	0	0	1	1
Conze, Johann	De profundis	2+Org		1	1	0	0	1	1
Croce, Giovanni	In monte Oliveti	4	G, F, 1906	5	5	1	1	4	4
Diebold, Johann	Non enim iudicavi	2+Org		4	4	0	0	4	4
Ebner, Ludwig	Ave Maria	2+Org		1	1	0	0	1	1
Ebner, Ludwig	Beata es	2+Org		1	1	0	0	1	1
Ebner, Ludwig	Dextera Domini	2+Org		1	1	0	0	1	1
Ebner, Ludwig	Domine Deus	4		1	1	1	1	0	0
Ebner, Ludwig	Ecce sacerdos Op. 31. Nr. 1.	4+Org		10	11	3	3	7	8
Ebner, Ludwig	Ecce sacerdos Op. 31. Nr. 2.	5		3	4	1	1	2	3
Ebner, Ludwig	Ecce sacerdos Op. 31. Nr. 3.	6		1	1	1	1	0	0
Ebner, Ludwig	In virtute tua	2+Org		1	1	0	0	1	1
Ebner, Ludwig	Iubilare Deo universa terra	2+Org		1	1	0	0	1	1
Ebner, Ludwig	Iustus ut palma	2+Org		2	2	0	0	2	2
Ebner, Ludwig	Laetamini in Domino	2+Org		7	7	0	0	7	7

Szerző	Cím	Szólam	Kézirat	1888 – 1917		1888 – 1909		1910 – 1917	
				Év	Σ	Év	Σ	Év	Σ
Ebner, Ludwig	Laudate Dominum	2+Org		1	1	0	0	1	1
Ebner, Ludwig	Recordare Domine	2+Org		1	1	0	0	1	1
Ebner, Ludwig	Veni Sancte Spiritus			1	1	0	0	1	1
Fux, Johann Joseph	Ad te Domine levavi	4		6	6	0	0	6	6
Glatt Ignác	Da pacem	4	G, F, 1915	1	1	0	0	1	1
Glatt Ignác	Exsurge	4	G, F, 1892	22	22	14	14	8	8
Glatt Ignác	Lauda Sion	4	G, F, 1902	21	21	13	13	8	8
Glatt Ignác	Parce Domine	4	G, F, 1915	1	1	0	0	1	1
Glatt Ignác	Regina caeli	4	G, F, 1893	0	0	0	0	0	0
Goller, Vincenz	Ad te levavi	4	G, L	2	4	0	0	2	4
Goller, Vincenz	Ave Maria	4	G, L	2	2	0	0	2	2
Goller, Vincenz	Benedicite gentes	2+Org		1	1	0	0	1	1
Goller, Vincenz	Benedicite gentes	4+Org	G, F, 1905	4	4	0	0	4	4
Goller, Vincenz	Benedixisti Domine	4+Org	G, F, 1906	2	2	0	0	2	2
Goller, Vincenz	Cum esset desponsata	2+Org		1	1	0	0	1	1
Goller, Vincenz	De profundis	4+Org	G	6	9	0	0	6	9
Goller, Vincenz	Deus, Deus meus	4+Org	G, F, 1904	5	5	0	0	5	5
Goller, Vincenz	Deus firmavit	4+Org		1	1	0	0	1	1
Goller, Vincenz	Dextera Domini	4+Org	G, F, 1906	3	4	0	0	3	4
Goller, Vincenz	Domine in auxilium	4+Org	G	1	1	0	0	1	1
Goller, Vincenz	Ecce sacerdos Op. 42. Nr. 1.	6		7	7	2	2	5	5
Goller, Vincenz	Illumina oculos	4+Org	G, L	1	1	0	0	1	1
Goller, Vincenz	In me gratia	4+Org	G, F, 1908	3	3	0	0	3	3
Goller, Vincenz	Inveni David	4+Org	G, L, F, 1908	1	1	0	0	1	1
Goller, Vincenz	Iubilate Deo onmis terra	4+Org		8	8	0	0	8	8
Goller, Vincenz	Iubilate Deo universa terra	4+Org	G, F, 1914	4	7	0	0	4	7
Goller, Vincenz	Iustitiae Domini	4	G, F, 1917	1	1	0	0	1	1
Goller, Vincenz	Iustorum animae	4+Org		1	1	0	0	1	1
Goller, Vincenz	Laetentur caeli	4+Org	G	9	9	2	2	7	7
Goller, Vincenz	Mihi autem	4+Org	G, L	1	1	0	0	1	1
Goller, Vincenz	Sperent in te	4+Org	L, 1913	1	1	0	0	1	1
Goller, Vincenz	Super flumina	4+Org	G, L	2	2	0	0	2	2
Goller, Vincenz	Te Deum Op. 50.	4+Org	Goller 1906	7	7	1	1	6	6
Goller, Vincenz	Tui sunt caeli	4+Org	G, F, 1916	2	2	0	0	2	2
Griesbacher, Peter	Domine convertere	2+Org		2	2	0	0	2	2
Griesbacher, Peter	Ecce sacerdos I.	4		2	2	0	0	2	2
Griesbacher, Peter	Ecce sacerdos II.	4+Org		8	10	2	3	6	7
Griesbacher, Peter	Tantum ergo	5	G	10	11	6	7	4	4
Griesbacher, Peter	Te Deum	5		2	2	2	2	0	0
Griesbacher, Peter	Tollite portas	2+Org		2	2	0	0	2	2
Griesbacher, Peter	Veni Creator	4	G	1	1	0	0	1	1
Griesbacher, Peter	Veni Creator	5	G, F, 1901	0	0	0	0	0	0
Griesbacher, Peter	Veni Creator kmn.			4	4	0	0	4	4
Haller, Michael	Adoremus in aeternum	4	G	0	0	0	0	0	0
Haller, Michael	Aeterne Rex Op. 16. Nr. 11.	4		3	3	0	0	3	3
Haller, Michael	Afferentur regi	4		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Angelus Domini	4		7	9	0	0	7	9
Haller, Michael	Ascendit Deus	4		8	14	0	0	8	14
Haller, Michael	Ave Maria Op. 2. Nr. 19. (F)	5		5	6	0	0	5	6
Haller, Michael	Ave Maria Op. 94. Nr. 1.	3		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Ave Maria Op. 94. Nr. 5. (C)	4		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Ave Maria Op. 94. Nr. 6. (Es)	4		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Ave Maria Op. 94. Nr. 7. (D)	4	G, F, 1895	1	1	0	0	1	1

Szerző	Cím	Szólam	Kézirat	1888 – 1917		1888 – 1909		1910 – 1917	
				Év	Σ	Év	Σ	Év	Σ
Haller, Michael	Ave Maria Op. 94. Nr. 9. (Es)	4		2	2	0	0	2	2
Haller, Michael	Ave Maria (viril.) Nr. 10-12.	4		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Ave Maria kmn.	3		1	2	0	0	1	2
Haller, Michael	Ave Maria kmn.	4		9	21	1	1	8	20
Haller, Michael	Ave Maria kmn.			1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	Beata es	2+Org		2	2	0	0	2	2
Haller, Michael	Benedictus sit	2+Org		3	3	0	0	3	3
Haller, Michael	Benedictus sit	4+Org		8	10	0	0	8	10
Haller, Michael	Christus factus est	4	G, F, 1905	11	11	3	3	8	8
Haller, Michael	Christus factus est	8	G	17	18	10	11	7	7
Haller, Michael	Confirma hoc	4		8	9	0	0	8	9
Haller, Michael	Confirma hoc	5		1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	Confitebuntur	4		3	3	0	0	3	3
Haller, Michael	Constitues eos	4		4	4	0	0	4	4
Haller, Michael	Cum angelis	4		14	14	10	10	4	4
Haller, Michael	Custodi me	4		1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	Deus tu convertens	4		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Desiderium animae	4		2	2	1	1	1	1
Haller, Michael	Diffusa est gratia	4	G	7	9	0	0	7	9
Haller, Michael	Domine Deus	4		4	6	0	0	4	6
Haller, Michael	Domine, non sum dignus	4	G, F, 1911	2	2	0	0	2	2
Haller, Michael	Ecce sacerdos	4		5	7	0	0	5	7
Haller, Michael	Ecce sacerdos	6		6	6	3	3	3	3
Haller, Michael	Ecce sacerdos kmn.			3	3	3	3	0	0
Haller, Michael	Elegerunt apostoli	4		3	4	0	0	3	4
Haller, Michael	Elegit eum Dominus	6	G, F, 1891	0	0	0	0	0	0
Haller, Michael	Exaltabo te	2+Org		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Exspectans exspectavi	2+Org		2	2	0	0	2	2
Haller, Michael	Filiae regum	4		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Gloria et honore	4		2	2	0	0	2	2
Haller, Michael	Iesu dulcis amor	4		21	21	13	13	8	8
Haller, Michael	Immittet Angelus	2+Org		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	In me gratia	4		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	In monte Oliveti	4		14	14	10	10	4	4
Haller, Michael	In omnem terram	4		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	In virtute tua	2+Org		1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	In virtute tua	4		5	5	0	0	5	5
Haller, Michael	Ingrediente	4		13	13	9	9	4	4
Haller, Michael	Intonuit	4		1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	Inveni David	4		4	6	0	0	4	6
Haller, Michael	Iustorum animae	4	G, F	7	7	0	0	7	7
Haller, Michael	Iustus ut palma	4		5	6	0	0	5	6
Haller, Michael	Iustus ut palma	5		1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	Laetentur caeli	4		3	3	2	2	1	1
Haller, Michael	Libera me ex Requiem Op. 3.	4		4	4	0	0	4	4
Haller, Michael	Libera me ex Requiem 5 v.	5		1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	Libera me kmn.			1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	Mihi autem	2+Org		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Pange lingua Op. 16. Nr. 3. (E)	4		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Pange lingua Op. 16. Nr. 6.	4		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Pange lingua / Tantum e. kmn.	4		4	4	4	4	0	0
Haller, Michael	Pange lingua / Tantum e. kmn.	5		4	4	0	0	4	4
Haller, Michael	Pange lingua / Tantum e. kmn.			3	3	0	0	3	3

Szerző	Cím	Szólam	Kézirat	1888 – 1917		1888 – 1909		1910 – 1917	
				Év	Σ	Év	Σ	Év	Σ
Haller, Michael	Posuisti	4		1	1	0	0	1	1
Haller, Michael	Recordare	2+Org	G	0	0	0	0	0	0
Haller, Michael	Recordare	4		6	6	1	1	5	5
Haller, Michael	Reges Tharsis	4		9	9	1	1	8	8
Haller, Michael	Reges Tharsis	5		1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	Resp. 1. In monte Oliveti	4		3	3	2	2	1	1
Haller, Michael	Resp. 2. Tristis est	4		3	3	2	2	1	1
Haller, Michael	Resp. 3. Ecce vidimus	4		3	3	2	2	1	1
Haller, Michael	Resp. 4. Amicus meus	4		3	3	2	2	1	1
Haller, Michael	Resp. 5. Iudas mercator	4		3	3	2	2	1	1
Haller, Michael	Resp. 6. Unus ex discipuli	4		3	3	2	2	1	1
Haller, Michael	Resp. 7. Eram quasi agnus	4		3	3	2	2	1	1
Haller, Michael	Resp. 8. Una hora	4		3	3	2	2	1	1
Haller, Michael	Resp. 9. Seniores populi	4		3	3	2	2	1	1
Haller, Michael	Resp. 10. Omnes amici mei	4		6	6	6	6	0	0
Haller, Michael	Resp. 11. Velum templi	4		6	6	6	6	0	0
Haller, Michael	Resp. 12. Vineam mea electa	4		6	6	6	6	0	0
Haller, Michael	Resp. 13. Tamquam ad latronem	4		6	6	6	6	0	0
Haller, Michael	Resp. 14. Tenebrae factae sunt	4		6	6	6	6	0	0
Haller, Michael	Resp. 15. Animam meam	4		6	6	6	6	0	0
Haller, Michael	Resp. 16. Tradiderunt me	4		6	6	6	6	0	0
Haller, Michael	Resp. 17. Iesum tradidit	4		6	6	6	6	0	0
Haller, Michael	Resp. 18. Caligaverunt	4		6	6	6	6	0	0
Haller, Michael	Resp. 19. Sicut ovis	4		19	19	11	11	8	8
Haller, Michael	Resp. 20. Ierusalem surge	4		19	19	11	11	8	8
Haller, Michael	Resp. 21. Plange quasi virgo	4		19	19	11	11	8	8
Haller, Michael	Resp. 22. Recessit pastor noster	4		19	19	11	11	8	8
Haller, Michael	Resp. 23. O vos omnes	4		19	19	11	11	8	8
Haller, Michael	Resp. 24. Ecce quomodo	4		19	19	11	11	8	8
Haller, Michael	Resp. 25. Astiterunt reges terrae	4		19	19	11	11	8	8
Haller, Michael	Resp. 26. Aestimatus sum	4		19	19	11	11	8	8
Haller, Michael	Resp. 27. Sepulto Domino	4		19	19	11	11	8	8
Haller, Michael	Sacerdotes Domini	4		9	9	1	1	8	8
Haller, Michael	Sacris solemnibus Op. 16. Nr. 8.	4		3	3	0	0	3	3
Haller, Michael	Salutis humanae Op. 16. Nr. 10.	4		3	3	0	0	3	3
Haller, Michael	Stetit angelus	2+Org		3	3	0	0	3	3
Haller, Michael	Te Deum	3+Org		3	5	0	0	3	5
Haller, Michael	Te Deum Op. 1.	4+Org		8	10	4	6	4	4
Haller, Michael	Te Deum	4		2	0	2	0	0	0
Haller, Michael	Te Deum kmn.			1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	Terra tremuit	4		21	21	13	13	8	8
Haller, Michael	Terra tremuit	5		1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	Tu es Petrus	4+Org	G, F, 1893	1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	Tui sunt coeli	4		11	12	3	3	8	9
Haller, Michael	Tui sunt coeli	5	G	9	9	3	3	6	6
Haller, Michael	Tui sunt caeli kmn.			1	1	1	1	0	0
Haller, Michael	Tulerunt Iesum	4		3	3	0	0	3	3
Haller, Michael	Veni Sancte Spiritus	3+Org		2	3	0	0	2	3
Haller, Michael	Verbum supernum Op. 16. Nr. 9	4		3	3	0	0	3	3
Haller, Michael	Veritas mea	4		4	6	0	0	4	6
Haller, Michael	Veritas mea	5	G, F, 1907	5	6	0	0	5	6
Haller, Michael	Veritas mea kmn.			3	3	2	2	1	1
Hanisch, Josef	Iam non dicam	4	G	0	0	0	0	0	0

Szerző	Cím	Szólam	Kézirat	1888 – 1917		1888 – 1909		1910 – 1917	
				Év	Σ	Év	Σ	Év	Σ
Hengesbach, F.	Anima nostra	2+Org		2	2	0	0	2	2
Hengesbach, F.	Deus firmavit	2+Org		3	3	0	0	3	3
Heuler, Raimund	Ecce sacerdos Op. 17.	2+Org	G	2	2	0	0	2	2
Ingegneri, Marcant.	Resp. 10. Omnes amici mei	4		15	15	7	7	8	8
Ingegneri, Marcant.	Resp. 11. Velum templi	4		15	15	7	7	8	8
Ingegneri, Marcant.	Resp. 12. Vineam meam	4		15	15	7	7	8	8
Ingegneri, Marcant.	Resp. 13. Tamquam ad latronem	4		15	15	7	7	8	8
Ingegneri, Marcant.	Resp. 14. Tenebrae factae sunt	4		15	15	7	7	8	8
Ingegneri, Marcant.	Resp. 15. Animam meam	4		15	15	7	7	8	8
Ingegneri, Marcant.	Resp. 16. Tradiderunt me	4		15	15	7	7	8	8
Ingegneri, Marcant.	Resp. 17. Iesum tradidit	4		15	15	7	7	8	8
Ingegneri, Marcant.	Resp. 18. Caligaverunt	4		15	15	7	7	8	8
Kehrer, Jodocus	Libera ex Missa pro Defunctis I.			1	1	0	0	1	1
Kornmüller, Utto	Dextera Domini	2+Org		1	1	0	0	1	1
Lassus, Orlande de	Benedictus es Domine	4	G	8	8	0	0	8	8
Lassus, Orlande de	Confitebor tibi	4	G, F	9	9	1	1	8	8
Lassus, Orlande de	Dextera Domini	4	G	17	17	10	10	7	7
Lassus, Orlande de	Improperium	4	G, F, 1889	21	22	13	14	8	8
Lassus, Orlande de	Meditabor	4	G, F, 1893 k.	1	1	0	0	1	1
Lassus, Orlande de	Quem dicunt	5	G	1	1	1	1	0	0
Mayer	Regina caeli			9	9	6	6	3	3
Mettenleiter, J. G.	Ave Maria	8	G, F, 1904	1	1	1	1	0	0
Mettenleiter, J. G.	Mandatum novum	4	G, F, 1894	21	21	13	13	8	8
Mettenleiter, J. G.	Vexilla regis	6	G, F, 1894	21	22	13	14	8	8
Mitterer, Ignaz	Adorna thalamum	4	G, F, 1901	1	1	0	0	1	1
Mitterer, Ignaz	Ante sex dies	4	G, F, 1900	7	7	3	3	4	4
Mitterer, Ignaz	Assumpta est	4+Org	G, L	6	8	0	0	6	8
Mitterer, Ignaz	Ave Maria	4		1	1	0	0	1	1
Mitterer, Ignaz	Ave Maria Op. 91. Nr. 3.	4+Org	G, L, F, 1909	2	3	0	0	2	3
Mitterer, Ignaz	Beata es	4		4	4	0	0	4	4
Mitterer, Ignaz	Benedicite Dominum	4		3	3	0	0	3	3
Mitterer, Ignaz	Benedictus sit Op. 92. Nr. 4.	4+Org		1	2	0	0	1	2
Mitterer, Ignaz	Christus factus est	4	G	20	26	12	18	8	8
Mitterer, Ignaz	Confitebor tibi	4	G, F, 1911	8	8	0	0	8	8
Mitterer, Ignaz	Confitebuntur	4+Org		6	6	1	1	5	5
Mitterer, Ignaz	Constitues eos	4+Org	G, F, 1891	0	0	0	0	0	0
Mitterer, Ignaz	De profundis	4+Org		4	6	0	0	4	6
Mitterer, Ignaz	Desiderium animae	4	G, F, 1982 k.	0	0	0	0	0	0
Mitterer, Ignaz	Dextera Domini	4		6	6	3	3	3	3
Mitterer, Ignaz	Dextera Domini Op. 174. Nr. 1.	4+Org		1	1	0	0	1	1
Mitterer, Ignaz	Diffusa est gratia	4+Org	G, L	0	0	0	0	0	0
Mitterer, Ignaz	Domine Deus in simplicitate	4+Org	G, F, 1912	1	1	0	0	1	1
Mitterer, Ignaz	Elegerunt Apostoli	4	G, F, 1899	11	14	4	4	7	10
Mitterer, Ignaz	Filiae regum	4+Org		1	1	0	0	1	1
Mitterer, Ignaz	Gloria et honore	2+Org		2	2	0	0	2	2
Mitterer, Ignaz	In me gratia	4	G, F, 1891 k.	2	2	0	0	2	2
Mitterer, Ignaz	In virtute tua	4+Org	G, L	1	1	0	0	1	1
Mitterer, Ignaz	Ingrediente	4	G, F, 1900	8	8	4	4	4	4
Mitterer, Ignaz	Intonuit	4+Org	G	8	8	0	0	8	8
Mitterer, Ignaz	Inveni David	4+Org	F, 1912	1	1	0	0	1	1
Mitterer, Ignaz	Iustorum animae	4	G	0	0	0	0	0	0
Mitterer, Ignaz	Lauda Ierusalem	4+Org	G, F, 1892	6	6	0	0	6	6
Mitterer, Ignaz	Libera ex Missa pro Def. min.			2	2	0	0	2	2

Szerző	Cím	Szólam	Kézirat	1888 – 1917		1888 – 1909		1910 – 1917	
				Év	Σ	Év	Σ	Év	Σ
Mitterer, Ignaz	O sacrum convivium	4	G, F, 1890 k.	0	0	0	0	0	0
Mitterer, Ignaz	Obtulerunt pro eo Domino	4	G, F, 1901	0	0	0	0	0	0
Mitterer, Ignaz	Oravi Deum meum	4+Org		2	2	0	0	2	2
Mitterer, Ignaz	Oremus pro Pontifice	6	G, F, 1893	1	1	1	1	0	0
Mitterer, Ignaz	Quando orabas	2+Org		1	1	0	0	1	1
Mitterer, Ignaz	Recordare	4+Org		2	2	0	0	2	2
Mitterer, Ignaz	Resp. 1. In monte Oliveti	4		18	21	11	14	7	7
Mitterer, Ignaz	Resp. 2. Tristis est	4		18	18	11	11	7	7
Mitterer, Ignaz	Resp. 3. Ecce vidimus	4		18	18	11	11	7	7
Mitterer, Ignaz	Resp. 4. Amicus meus	4		18	18	11	11	7	7
Mitterer, Ignaz	Resp. 5. Iudas mercator	4		18	18	11	11	7	7
Mitterer, Ignaz	Resp. 6. Unus ex discipuli	4		18	18	11	11	7	7
Mitterer, Ignaz	Resp. 7. Eram quasi agnus	4		18	18	11	11	7	7
Mitterer, Ignaz	Resp. 8. Una hora	4		18	18	11	11	7	7
Mitterer, Ignaz	Resp. 9. Seniores populi	4		18	18	11	11	7	7
Mitterer, Ignaz	Resp. 19. Sicut ovis	4		2	2	2	2	0	0
Mitterer, Ignaz	Resp. 20. Ierusalem surge	4		2	2	2	2	0	0
Mitterer, Ignaz	Resp. 21. Plange quasi virgo	4		2	2	2	2	0	0
Mitterer, Ignaz	Resp. 22. Recessit pastor noster	4		2	2	2	2	0	0
Mitterer, Ignaz	Resp. 23. O vos omnes	4		2	2	2	2	0	0
Mitterer, Ignaz	Resp. 24. Ecce quomodo	4		2	2	2	2	0	0
Mitterer, Ignaz	Resp. 25. Astiterunt reges terrae	4		2	2	2	2	0	0
Mitterer, Ignaz	Resp. 26. Aestimatus sum	4		2	2	2	2	0	0
Mitterer, Ignaz	Resp. 27. Sepulto Domino	4		2	2	2	2	0	0
Mitterer, Ignaz	Sanctificavit Moyses	4+Org		2	2	0	0	2	2
Mitterer, Ignaz	Si ambulavero	4+Org		1	1	0	0	1	1
Mitterer, Ignaz	Super flumina	4+Org		1	1	0	0	1	1
Mitterer, Ignaz	Te Deum	4		2	2	1	1	1	1
Mitterer, Ignaz	Te Deum	4+Org		5	5	2	2	3	3
Mitterer, Ignaz	Tu es Petrus	4+Org	G, L	1	1	1	1	0	0
Mitterer, Ignaz	Veni Sancte Spiritus	4		2	2	1	1	1	1
Mitterer, Ignaz	Veritas mea	5	G, F, 1905	1	1	0	0	1	1
Mitterer, Ignaz	Veritas mea kmn.			1	1	1	1	0	0
Mitterer, Ignaz	Vir erat	4+Org		3	3	0	0	3	3
Modlmayr, Joseph	Gloriabuntur in te	2+Org		1	1	0	0	1	1
Nekes, Franz	Tantum ergo vsz. Op. 41. Nr. 4.	4		7	7	2	2	5	5
Nekes, Franz	Veni Sancte Spiritus	4		1	1	1	1	0	0
Nikel, Emil	Ecce sacerdos	6	F, 1906	11	12	6	6	5	6
Obersteiner, Johann	Deus tuorum militum	4	G, F, 1892	0	0	0	0	0	0
Obersteiner, Johann	Tu Trinitatis	4	G, F, 1901	0	0	0	0	0	0
Palestrina, G. P. da	Angelus Domini	5	G	17	18	11	11	6	7
Palestrina, G. P. da	Ave Maria	5	G	0	0	0	0	0	0
Palestrina, G. P. da	Benedixisti Domine	5	G	6	6	0	0	6	6
Palestrina, G. P. da	Bonum est confiteri	5	G	7	7	0	0	7	7
Palestrina, G. P. da	Confitebuntur	5	G	1	1	0	0	1	1
Palestrina, G. P. da	Deus, Deus meus	5	G	0	0	0	0	0	0
Palestrina, G. P. da	Deus tu convertens	5	G	7	7	1	1	6	6
Palestrina, G. P. da	Diffusa est gratia	5	G, F, 1891	1	1	1	1	0	0
Palestrina, G. P. da	Exaudi Domine	4	G, F, 1891	0	0	0	0	0	0
Palestrina, G. P. da	Iustitiae Domini	5	G, F, 1890	6	6	0	0	6	6
Palestrina, G. P. da	Laudate Dominum	5		6	6	0	0	6	6
Palestrina, G. P. da	Meditabor	5	G	7	7	0	0	7	7
Palestrina, G. P. da	Mihi autem	5	G, F, 1892 k.	0	0	0	0	0	0

Szerző	Cím	Szólam	Kézirat	1888 – 1917		1888 – 1909		1910 – 1917	
				Év	Σ	Év	Σ	Év	Σ
Palestrina, G. P. da	O admirabile commercium	5	G, F	0	0	0	0	0	0
Palestrina, G. P. da	Perfice gressus	5	G	7	7	0	0	7	7
Palestrina, G. P. da	Popule meus (Improperia)	8	G	21	21	13	13	8	8
Palestrina, G. P. da	Scapulis suis	5	G, F, 1890	8	8	0	0	8	8
Palestrina, G. P. da	Tui sunt caeli	5	G, F, 1890	1	1	1	1	0	0
Perosi, Lorenzo	Confitebuntur	2+Org		2	2	0	0	2	2
Piel, Peter	Insuriexerunt in me	2+Org		1	1	0	0	1	1
Piel, Peter	Portas caeli	2+Org		1	1	0	0	1	1
Pilland, Joseph	Ecce sacerdos	4		1	1	0	0	1	1
Pitoni, Gius. Ottavio	Cantate Domino	4		1	1	1	1	0	0
Pitoni, Gius. Ottavio	Laudate Dominum	4	G	2	2	2	2	0	0
Porta, Constanzo	Ecce sacerdos	6	G	12	13	7	7	5	6
Quadflieg, Jakob	Bonum est confiteri	2+Org		1	1	0	0	1	1
Quadflieg, Jakob	In omnem terram	2+Org		1	1	1	1	0	0
Quadflieg, Jakob	Introibo ad altare	2+Org		1	1	0	0	1	1
Quadflieg, Jakob	Perfice gressus	2+Org		1	1	0	0	1	1
Quadflieg, Jakob	Tantum ergo	4	G, F, 1905	2	2	0	0	2	2
Quadflieg, Jakob	Tantum ergo	5		4	4	2	2	2	2
Quadflieg, Jakob	Tantum ergo kmn.			1	1	0	0	1	1
Quadflieg, Jakob	Te Deum	5+Org		2	2	1	1	1	1
Schaik, Johann van	Tu es Petrus	2+Org		2	2	1	1	1	1
Schildknecht, Josef	Ecce sacerdos Op. 37. Nr. 1.	3+Org		2	3	0	0	2	3
Schildknecht, Josef	Ecce sacerdos Op. 37. Nr. 2.	4+Org		6	10	0	0	6	10
Schildknecht, Josef	Ecce sacerdos kmn.			2	2	0	0	2	2
Schütty, Franz Josef	Domine salvum fac regem	8		3	3	2	2	1	1
Soriano, Francesco	Regina caeli	4	G, F, 1892	12	12	7	7	5	5
Thielen, P. H.	Aeterne Rex Op. 66. Nr. 5.	5		3	3	1	1	2	2
Thielen, P. H.	Ecce sacerdos Op. 114.	4		5	8	0	0	5	8
Thielen, P. H.	Ecce sacerdos	6		13	16	8	9	5	7
Thielen, P. H.	Libera me	4		1	1	1	1	0	0
Thielen, P. H.	Libera me	6	G	0	0	0	0	0	0
Thielen, P. H.	Pange lingua Op. 66. Nr. 1.	5		11	16	8	11	3	5
Thielen, P. H.	Sacris solemniis Op. 66. Nr. 2.	5		4	4	2	2	2	2
Thielen, P. H.	Salutis humanae Op. 66. Nr. 4.	5		3	3	1	1	2	2
Thielen, P. H.	Tu es Petrus	8	G, F, 1903	1	1	1	1	0	0
Thielen, P. H.	Verbum supernum Op. 66. Nr. 3	5		3	3	1	1	2	2
Viadana, Lodovico	Haec dies	4	G	3	4	3	4	0	0
Victoria, T. L. de	Domine, non sum dignus	4		1	1	0	0	1	1
Victoria, T. L. de	O quam metuendus est	4	G, F, 1891	0	0	0	0	0	0
Victoria, T. L. de	Tantum ergo / Genitori	4	G, F, 1900	11	11	7	7	4	4
Wiltberger, August	Benedicite gentes	2+Org		2	2	0	0	2	2
Wiltberger, August	Domine in auxilium	2+Org		1	1	0	0	1	1
Wiltberger, August	Non habemus	2+Org		1	1	0	0	1	1
Wiltberger, August	Oravi Deum meum	2+Org		1	1	0	0	1	1
Witt, Franz Xaver	Ad te levavi	4	G, F	4	4	0	0	4	4
Witt, Franz Xaver	Ecce sacerdos	4	G, F, 1899	7	10	0	0	7	10
Witt, Franz Xaver	Oremus pro Pontifice	4	G	2	2	2	2	0	0
Witt, Franz Xaver	Post partum Virgo	4	G, F, 1892	3	3	1	1	2	2
Witt, Franz Xaver	Tu es Petrus			1	1	1	1	0	0
Zoller, Georg	Tantum ergo / Genitori Nr. 1.			1	1	0	0	1	1
Zoller, Georg	Tantum ergo / Genitori Nr. 6.	4		1	1	0	0	1	1
Zoller, Georg	Tantum ergo / Genitori Nr. 8.	4		1	1	0	0	1	1
Zoller, Georg	Tantum ergo kmn.			1	1	0	0	1	1

7.3. Falsobordone technikával készült zsoltárfeldolgozások

Szerző	Cím	Szólam	Kézirat	1888 – 1917		1888 – 1909		1910 – 1917	
				Év	Σ	Év	Σ	Év	Σ
Allegri, Gregorio	Ps. 50. Miserere	1/4/5	G	18	18	11	11	7	7
Andreas, Carolus	Canticum Magnificat Ton. I.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Andreas, Carolus	Canticum Magnificat Ton. VI.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Anerio, Felice	Ps. 50. Miserere	1/4		21	21	13	13	8	8
Cima, Giovanni P.	Canticum Magnificat Ton. I.	1/4	G, L	0	0	0	0	0	0
ignotus	Ps. 110. Confitebor Ton. VII. (Kirchenmus. Jahrbuch Nr. 22.)	1/4	G	0	0	0	0	0	0
ignotus	Ps. 129. De profundis Ton. IV.	1/5	G, L	0	0	0	0	0	0
incertus	Canticum Magnificat Ton. I. (Kirchenmus. Jahrbuch 93. Nr. 5.)	1/5	G	0	0	0	0	0	0
Palestrina, G. P. da	Ps. 50. Miserere	1/4	G	21	24	13	15	8	9
Vecchi, Orazio	Ps. 109. Dicit Dominus Ton. I.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Viadana, Lodovico	Canticum Magnificat Ton. VI.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Viadana, Lodovico	Canticum Magnificat Ton. VII.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Viadana, Lodovico	Canticum Magnificat Ton. VIII.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Viadana, Lodovico	Canticum Magnificat kmn.	1/4		6	6	4	4	2	2
Viadana, Lodovico	Canticum Magnificat kmn.	1/5		3	3	1	1	2	2
Viadana, Lodovico	Canticum Magnificat kmn.	?		2	2	0	0	2	2
Viadana, Lodovico	Ps. 90. Qui habitat Ton. VIII.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Viadana, Lodovico	Ps. 116. Laudate Dominum Ton. VIII (Musica Divina III. 66. 5.)	1/5	G	1	1	1	1	0	0
Viadana, Lodovico	Ps. 121. Laetatus sum Ton. II.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Viadana, Lodovico	Ps. 126. Nisi Dominus Ton. VI.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Zachariis, Cesare de	Canticum Magnificat Ton. V.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Zachariis, Cesare de	Canticum Magnificat kmn.	1/4		11	11	9	9	2	2
Zachariis, Cesare de	Ps. 50. Miserere Ton. VII. 3. (Musica Divina III. 37. 1.)	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Zachariis, Cesare de	Ps. 111. Beatus vir Ton. IV.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Zachariis, Cesare de	Ps. 116. Laudate Dominum Ton. II.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Zachariis, Cesare de	Ps. 116. Laudate Dominum Ton. III.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Zachariis, Cesare de	Ps. 116. Laudate Dominum Ton. IV.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Zachariis, Cesare de	Ps. 116. Laudate Dominum Ton. VII.	1/4	G	0	0	0	0	0	0
Zachariis, Cesare de	Ps. 116. Laudate Dominum kmn.	1/4		22	22	14	14	8	8
Zachariis, Cesare de	Ps. 129. De profundis Ton. VI. 1.	1/4	G	0	0	0	0	0	0